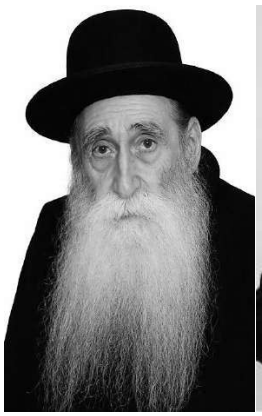
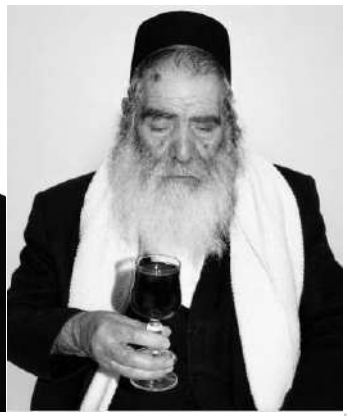
פניני הצדיקים

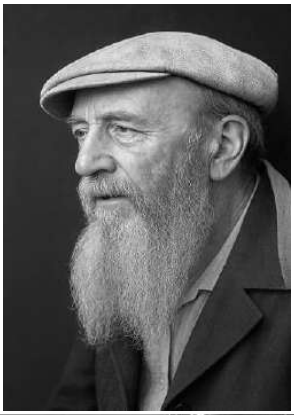

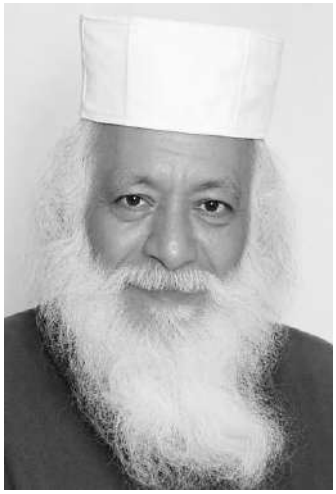

לעדכונים, ברכות מזל טוב והודעות - שלחו ל: 054-8410475 | HB0548410475@gmail.com

ערוץ 2000
24
מיטב השידורים
מגדולי הרבנים
ללא פרסומות.
ללא חדשות.
ללא פוליטיקה.
האזינו לשידור חי
03-3782000 | באפליקציה | www.radio2000.co.il
במייל: 054-8410475, דוא"ל: HB0548410475@gmail.com

אִם רְאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים- הָרַב הַגָּאוֹן הַמְקֻבָּל מָרְדְּכַי שָׁרְעָבִי זצ"ל

המקובל הרב מרדכי שרעבי זצ"ל: נולד בשנת ה'תרס"ח (1908) בדרום תימן. בילדותו התייתם מהוריו וגדל בשרעב (תימן) בתנאים קשים של יתמות ועוני, כשעל חייו מאיימת כחרב מנופפת גזירת היתומים– להעביר כל ילד יהודי יתום מדת אבותיו לדת האיסלאם! אך אהבת התורה יקדה בעצמותיו ומשחר ילדותו עמל ויגע לזכות לכתר תורה. השקיע עצמו בים התלמוד, למד בעיון רב את דברי רבותינו ראשונים ואחרונים. בהיותו בגיל 8 מונה למארי המרביץ תורה. בהגיעו לגיל 15 עמד למבחן פומבי אצל **חכמי שרעב על כל ארבעה טורים ומשנה תורה להרמב"ם ועבר בהצלחה מרובה** אך למרות גינוני הכבוד שחלקו לו ושליטתו המלאה בש"ס, בארבעת חלקי שולחן ערוך וברמב"ם לא זחה עליו דעתו. שינה את שם משפחתו לשרעבי משום שר"ת של **ש**לום **ר**ב **ע**ל **ב**ני **י**שראל. **במשך שש שנים רצופות עינה בצום את נפשו ממוצאי שבת עד ליל שבת והקדיש עצמו ללימוד התורה**.

בשנת ה'תרצ"ב (1932) עלה לארץ, וגר בשכונת 'מחנה יהודה' ולמד בישיבות הידועות 'אמת ליעקב' ו'בית א-ל'. **לאחר מכן ייסד את ישיבת 'נהר שלום' ועמד בראשה.** כונה זקן המקובלים וראש עדת המכוונים. **התפרסם כאיש מופת וכירא חטא. מקובל עצום, בעל רוח-הקודש. איש חלוש היה ואף מספר פעמים לקה בהתקף לב, סבל מסכרת, לחץ דם גבוה וחולי המעיים. מעונו היה פשוט ודל אך כל זה לא מנע ממנו לקבל את הרבבות שפנו אליו.** רבים פנו ונושעו: עקרות, בעיות בזיווגים ומחלות קשות ל"ע ושאר מרעין בישין. נפטר ב-כ' מר-חשוון ה'תשד"מ (1983). חי כ-75 שנים, ציונו בהר המנוחות בירושלים.

סבו (מצד אביו): הגאון ר' יפת אברהם תעיזי (רב ואב"ד במחוז שרעב). **אביו:** ר' יהודה. **אמו:** מרת מרים. **אשתו:** מרת לאה. **מרבותיו:** סבו הגאון ר' יפת אברהם תעיזי, המקובל ר' חיים סינואני, ר' סאלם סעיד, המקובל ר' משומר נסים, המקובל ר' שאול דוויק הכהן (השד"ה), המקובל ר' יעקב לופס. **מתלמידיו:** הגאונים ר' מאיר יהודה גץ, האדמו"ר ר' ישכר דב רוקח מבעלזא, המקובל ר' שלום שמואלי, המקובל ר' בניהו שמואלי, ר' שלמה פישר, ר' חיים אביהוא שוורץ, ר' מרדכי עטיה, המקובל ר' אברהם הכהן, המקובל ר' אהרן אברהם רפאל חיים סלאטקי, המקובל ר' אליהו דוד חיים חמד ור' מאיר לוי.

בספר **'דרך צדיקים'** הובאו סיפורים מאלפים ומדהימים על רבנו, הרב מרדכי שרעבי זצ"ל בהם ניכר לראות באופן ברור, כי הרב היה בעל רוח-הקודש ואעפ"כ היה צנוע וברח מן הכבוד. מטעם הכמוס עמו, נמנע הצדיק להגיע בתחילת התפילה לבית-מדרשו, ולכן מביתו ששכן מול ביה"כ, הטה אוזן קשבת לקולו של החזן שהתנצח בנגינה והגיע עדיו. ומידי יום, תכנן רבינו בקפידה את זמן בואו לביה"כ. **בחירתו נפלה דווקא על קטעי התפילה, שבהם עומדים הקהל על רגליהם בלאו הכי כתקנת חז"ל**. כגון "ה' מלך ה' מלך", "ויברך דוד" או ב"תהילות לא-ל עליון". **ואם קרה שהגיע מביתו קודם לכן, נעמד רבינו בחצר ביה"כ והמתין לחזן, ורק אח"כ נכנס**. וזאת, **כיוון שרצה למנוע טירחה מהציבור הקמים מפניו, ולא ליהנות מהכבוד שחלקו לו קהל המתפללים, בעומדם מלוא קומתם לכבודו**.

הרבנית הצדקת לאה שרעבי ע"ה, השיבה ב-כ"א שבט ה'תשל"ח את נשמתה הטהורה ליוצרה לאחר שסבלה ייסורים קשים בעטיה של המחלה ר"ל. בהלווייה השתתפו מכל שכבות הציבור: רבנים, אדמורי"ם, ראשי ישיבות, אברכים, בעלי בתים ונשים מתלמידותיה בדרכה האחרונה לעבר הר המנוחות. לאחר מסע ההלוויה, נכנס הרה"ג מרדכי אליהו לבית רבינו מרדכי שרעבי, כדי לקיים סעודת הבראה. בתוך כך פנה אליו הצדיק בבקשה שיבוא לישיבת 'נהר-שלום' בשבת הקרובה, **כדי לדרוש לכבודה של הנפטרת**. **הרב אליהו הביע את הסכמתו ושב לביתו**.

כשהגיע יום שישי, פקדו גשמי זלעפות את ירושלים. ממטרים עזים נתכו ארצה והקור חדר לעצמות. הרב אליהו, בראותו את מזג האוויר הסוער, אמר לנפשו: **הואיל ומרחק רב מפריד בין ביתו שב'קרית משה' לבין ישיבת 'נהר שלום' אשר בשכונת 'מחנה יהודה', ובחוץ יורדים גשמים עזים. לכן, אין בדעתו ללכת לעצרת התעוררות האמורה להיות למחרת בשבת. ובלאו הכי חסרונו לא יורגש, שהרי יבואו רבנים נוספים לדרוש שם. הוא שמר על הדברים בלבו, ולא שוחח על כך עם איש**.

בליל שבת קודש לאחר הסעודה, הבחין ר' אליהו ביהודי, שנכנס לביתו. מקום בו מוסר הוא שיעור. לאחר הדרשה ניגש לרב אליהו ואמר לו: "**שבת שלום. שמשו של הרב מרדכי שרעבי אני, ובאתי לומר לך, שאל תמנע עצמך מלבוא למחרת לדרשה, ואפילו אם ירד גשם**". הרב התפלא ושאלו: "**מי אמר לרב, שאין בדעתי לבוא?**", השליח השיב, שאינו יודע מאומה מכך, רק הגיע כדי לומר לו, שיבוא. הרב חשב קמעא ואמר לשליח: "**אמור לרב שרעבי בשמי, שאם מחר ירד גשם - לא אבוא לדרשה**". תשובתו לא ערבה לשליח, והוא הפציר ברב שיבוא. הרב אליהו נענה ואמר, **שיאמר לרב שרעבי, שיבטיח לו, שלא ירד גשם ואז אבוא לדרשה**. אך השליח לא הרפה ממנו, עד שהרב אליהו הסכים.

למחרת, ביום שבת קודש פרשת משפטים, התגברו הגשמים והרחובות מלאו במים. **הרב אליהו החליט, שבמזג אוויר סגרירי כזה, הוא פטור מללכת כדי לבוא לדרשה, שהרי עלול הוא לחלות**. אולם, לפתע, **שעה קלה קודם הדרשה, חלה התבהרות בשמים, הגשם פסק וקרני השמש הציצו בין קרעי העננים**. הרב אליהו ראה בכך אות משמים! והזדרז ללבוש את מעילו ועשה דרכו לעבר ישיבת "נהר שלום". בהגיעו לישיבה, ראה, שהמקום מלא עד אפס מקום באנשים אשר באו לכבודה של הנפטרת הדגולה. הרב אליהו אמר לרבינו "שבת שלום" והתכונן לעלות לבימה ולשאת את דבריו. אולם רבינו הביט בו ואמר במתינות: "**הנרטבת בגשם?**"- "**לא**", השיב ר' אליהו. "ובכן", המשיך הרב שרעבי ואמר, "**עתה יכול הגשם להמשיך ולרדת**", **ומיד התחדשו הגשמים**.

אִם רְאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים- הָרַב הַגָּאוֹן הַמְקֻבָּל מָרְדְּכַי שֶׁרְעָבִי זצ"ל

בימי שלטון המנדט הבריטי הוטל עוצר כללי באחת השבתות על ירושלים. לשמע בשורה זו נעצבו כולם, אך נאלצו להישאר בבתים, אין יוצא ואין בא. רבנו מרדכי שרעבי שכל עיתותיו הוקדשו ללימוד התורה, והיו הגיגיו נתונים בגרסא דאורייתא, לא שמע את הכרוזים שהכריזו על הטלת העוצר, ולכן לא ידע שאסור לצאת לרחובה של עיר.

ביום שבת בבוקר, יצא הצדיק מביתו כולו אחוז שרעפים ופסע לעבר יעד מסויים. לפתע מכונית משוריינת ובה שוטרים בריטיים עצרה לידו בחריקה עזה. "הי יהודי, מה אתה עושה פה?", קראו לעברו. רבינו התעורר ממחשבותיו וענה לתומו שהנו הולך למקום פלוני. ברם, השוטרים הקשוחים לא קיבלו את דבריו, בקול נוקשה גערו בו על שיצא מביתו בזמן העוצר, ודרשו ממנו לעלות למכוניתם שתובילו לבית המעצר.

רבינו נחרד מעצם המחשבה שמאלצים אותו לחלל את שבת קודשנו בנסיעה במכונית, וזאת בשל שילטונם האכזרי של האנגלים. הוא ניסה לפרוט על מיתרי רגשותיהם, והתחנן שירחמו עליו ויעזבוהו לנפשו, אך לשווא. הבריטים התנכלו לו, בפרט בראותם שלפניהם חכם יהודי נכבד ונשוא פנים. האח! חשבו בליבם, זה יהיה "דג שמן".

משראו שהרב מסרב לעלות למכונית, ניגשו אליו ארבעה שוטרים גברתנים, אחזוהו בחוזקה, כבלו את ידיו באזיקים והושיבו אותו בכח במכונית. "סע!", פקד המפקד על הנהג, וזה החל להתכונן לנסיעה. אולם, משמיים תבעו את כבודה של השבת ועלבונו של רבינו מרדכי שרעבי. בעוד הנהג מתניע את מכוניתו, **נשמע קול פיצוץ אדיר מתחת לגלגלי המכונית**, כל היושבים עצמו את עיניהם וקפצו בחרדה ממקומם, הם חששו שרכבם עלה על מוקש אותו טמנו חברי המחתרת. כשפקחו עיניהם, ראו שמאומה לא אירע להם.

"אם כן, מהו המקור לרעש העצום הזה?", שאלו אחד את השני. אחד החיילים יצא מהרכב לבדוק מה אירע. בדיקה קצרה העלתה, **שכל ארבעת הצמיגים של המשוריין הצבאי התפוצצו בבת אחת בקול אימים מחריש אוזניים**. המפקד הבריטי, שבמשך שנים רבות רכש לעצמו ידע וניסיון לכל הקשור לכלי רכב, ראה בהתפוצצות ארבעת הגלגלים בעת ובעונה אחת, מאורע החורג מגדר הרגיל.

בחוכמתו הרבה הוא מיד קישר את הדבר כעונש על פגיעה בכבודו של החכם היהודי שהושב בעל כורחו במכונית, ללא עוול בכפו. המפקד מיד ניגש אל רבינו וביקש את סליחתו על הצער שנגרם לו בשעה האחרונה. **הוא שחרר את הרב ופקד על שניים מהשוטרים ללוות את הרב בדרכו ולהמתין לו עד שיחזור בשלום אל ביתו**.

נימוקו של המפקד לליווי השוטרים נבע מתוך חשש, שמא חוליה נוספת של שוטרים בריטיים תעצור את הצדיק בדרכו, ותחזור על אותה השגיאה אותה עשו הוא ופיקודיו, ויתכן שלכבוד הצדיק יתפוצצו בשנית כל ארבעת הגלגלים של מכונית משוריינת נוספת של המשטרה הבריטית, ועל כך באמת חבל. בכבוד רב הורד רבינו מהמכונית ופסע לאיטו למקום יעדו, כשקדושת השבת מרחפת על פניו, ושני שוטרים בריטים פוסעים בעקבותיו, שומרים ומגינים על צעדיו.

מעשה היה בבחורה טובה שלא הצליחה בשידוכין. הצעות רבות הוצעו לה, אך אף אחת מהן לא יצאה לפועל. חלפו שנים, הבחורה התבגרה, מספר המבקשים את ידה הלך ופחת, ולתוגת הוריה עדיין יושבת היא בבית אביה. באחד הימים הוצע לה שידוך עם בחור מלונדון.

היא נפגשה עמו, ובראותה כי הוא גבר כלבבה, נתנה את הסכמתה לשידוך וקבעו זמן לחתונה. **אולם שבועיים קודם מועד החתונה, ביטל הבחור באופן פתאומי את השידוך, והכלה נשברה לחלוטין עקב החלטתו זו. ולא ידעה על מה ולמה החליט החתן לנתק את קשריו עימה. ולכן נכנסה לדיכאון וזמן רב התהלכה בשברון לב**.

כידוע לכל, עסקה רעייתו הצדקת של המקובל רבי מרדכי שרעבי זצ"ל בשידוכין, וזכתה להביא שידוכין רבים לגמר ולהעמיד את המשודכים תחת החופה. אחי הכלה, בהיותו מקורב ביותר אל בית רבנו, הציע לאחותו לבוא אל הרבנית, אולי תוכל היא לעזור לה למצוא את בן זוגה. הכלה סירבה לשמוע מכך, ורק אחרי הפצרותיו המרובות 'נכנעה' ובאה לרבנית.

הם ספרו לרעייתו של רבינו, שנודעה כגומלת חסדים עם הבריות, על המשבר בו נתונה הבחורה, והרבנית הציעה להיכנס אל רבינו ולקבל ממנו ברכה להצלחה. הבחורה התביישה לסרב לגדולים ונכנסה בלווית אחיה אל רבינו שקידמה בברכת "ברוכה הבאה". והתרשמה מאד ממאור פניו של הרב והעלתה חיוך קל על שפתותיה. היא סיפרה לצדיק בברכה את כל מה שאירע עימה, ואז חשה כי אבן נגולה מעל ליבה.

הרב ניחם אותה באמרי קודשו ואמר לה: **"ראשיתך מצער ואחריתך ישגא מאד" – בקרוב תביאי לי הזמנה לחתונתך**. היא יצאה מאת פניו מאושרת ומעודדת. ליבה היה סמוך ובטוח בהתגשמות דברי הצדיק. **עוד באותו חודש נפגשה עם בן זוגה האמיתי ושותפה לחיים, וזמן קצר לאחר מכן הביאו השניים לרבנו הזמנה לחתונתם**.

יום אחד הגיע יהודי לביתו של רבינו ובדמעות שליש סיפר לצדיק שמצאו בבית-הרפואה גידול בגוף, והוא צריך לעבור ניתוח בעוד שבועיים. הרבי ביקש ממנו את הצילום והיהודי הביא לרב. הצדיק הסתכל על הצילום ואמר לו: **"בעזרת ה' לא תצטרך לעשות ניתוח, רק תיתן שתים-עשרה אלף לירות עבור התיקון שנעשה"**.

למרות שבדרך כלל הרב היה מבקש רק שישים לירות בשביל תיקון במקרה הזה למרבית הפלא ביקש הרב סכום גדול מאוד!. עוד באותו היום הלך החולה, לווה את הכסף הדרוש ומיהר לתת לרב את כל הסכום כפי שצווה. הרב מיהר לחלק את כל הכסף למוסדות ולאברכים, ועשה תיקון עבור החולה.

לאחר שבועיים אמר לו הרב: "תאמר לרופאים שאני מבקש שלא יעשו ניתוח לפני שעושים צילום חוזר". הלך ואמר לרופאים כדברי הרב ולא הסכימו, וטענו: "יש לנו צילום ברור מפעם שעברה. חלפו רק שבועיים ימים בלבד ואין שום טעם לעשות שוב צילום היות ושום דבר לא השתנה. הצילום עולה יקר מאוד ואין טעם". לאחר הפצרות רבות הסכימו הרופאים לצילום חוזר **ואכן נדהמו למראה עיניהם כשראו שאין שום דבר בגופו** ושלחוהו לביתו לחיים ולשלום.

אִם רְאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים- הָרַב הַגָּאוֹן הַמְקֻבָּל מָרְדְּכַי שָׁרְעָבִי זצ"ל

בספר **'דרך צדיקים'** הובאו סיפורים מאלפים ומדהימים על רבינו, הרב מרדכי שרעבי זצ"ל בהם ניכר לראות באופן המוחשי ביותר כי הרב היה בעל רוח-הקודש. באחד הסיפורים הובא על בחור מהיחידה לצנחנים בצה"ל, שזכה שאור התורה החזירו למוטב. הלה נהג לפקוד לעיתים מזומנות את ביתו של רבנו מרדכי שרעבי, ולהתברך באמרי פיו. לימים, נערך ביחידה תרגיל צניחה. כל הצנחנים הועלו למטוסים מיוחדים שאמורים היו להטיסם לזירת הצניחה, וכל משתתף קיבל לידיו שני מצנחים, האחד לשימוש והשני לרזרבה (במקרה שהמצנח לא יפתח, יוכל להשתמש במצנח הרזרבי ולפתוח אותו).

המטוסים התקדמו לעבר יעד הנחיתה, וליד פתח היציאה עמדו הצנחנים נרגשים ונפעמים מחוויית הצניחה. הצנחן מיודענו היה השישי בתור לצניחה, הוא השחיל עצמו דרך הפתח ורחף קמעא באוויר, **ביד אמונה ובטוחה לחץ על הכפתור לפתיחת המצנח- אך זה לא נפתח. הוא ניסה שוב ושוב- אך ללא הצלחה**. הצנחן נרעד קמעא, **וביד רועדת לחץ על המצנח הרזרבי, אשר גם הוא סירב להישמע לו, וכלל לא נפתח**. הצנחן כמעט איבד את עשתונותיו, **רק זמן קצר ביותר נותר לו כדי להינצל מהתרסקות**. ואז באותן שניות גורליות בעודו מרחף בין שמים לארץ זעק מקירות לבו: "**ריבונו של עולם! הצילני נא בזכות הרב מרדכי שרעבי!**". וראה זה פלא, מיד המצנח נפתח ומיודענו ביצע נחיתה מושלמת ומדויקת, לעיני חבריו ליחידה שהביטו בהשתאות במתרחש לנגד עיניהם.

מיד לאחר הצניחה הניסית, קיבל הצנחן חופשה ממפקדיו, והוא ניצלה כדי להיפגש עם רבנו מרדכי שרעבי, ולהודות בפניו על הנס המופלא שנעשה עימו. כשנכנס הלה לבית הצדיק, ראה שחיוך נסוך על שפתותיו, **ובטרם פצה פיו לומר מילה, הקדימו רבנו באומרו: "אני מקווה שהייתה לך נחיתה טובה!**". הצנחן עמד המום במקומו. אכן, הצדיק ידע היטב את אשר התרחש בזירת הצניחה. כשראה רבנו את התרגשותו של איש-שיחו, גילה לו בענוות חן, כי משעת הצניחה היה נח את מנוחת הצהרים, **כשלפתע עוררוהו משמים שיעמוד בתפילה על פלוני הצנחן שנתון בצרה. "וכך היה**, **שמיד הזדרזתי וייחדתי ייחוד להצלתך, ותהילות לא-ל יתברך, שהישועה באה לאלתר, המצנח נפתח ואתה ניצלת מהתרסקות וביצעת נחיתה מוצלחת"**.

גוי אחד מאומות העולם, גילה אהדה לדת ישראל. הוא ניגש לבית-הדין בחו"ל ועבר דרכם את הליכי הגיור, **אבל לא כפי שההלכה מחייבת**. לימים עזב את ארץ מולדתו ועלה לארץ. פה התיידד עם יהודי ירושלמי שקרבו ביותר לתורה ולמצוות. הגר התרשם עמוקות מדברי ידידו, ועבר בשלבים לקיום בפועל של מצוות התורה. לימים, הציע הידיד לגר הצדק שכדאי לו להיכנס אל רבינו, ולקבל ממנו ברכה להצלחה בתורה וביראת שמיים. **השניים נכנסו לרבינו**. הצדיק הושיט את ידו הקדושה וציווה את ברכתו כשהוא אומר: "**פלוני בן חווה**".

בחודשים הבאים התחזק הגר ביהדותו, ואז **תוך כדי לימוד התברר לו שהליכי הגיור שלו בוצעו שלא כהלכה, ולמעשה נשאר גוי**. עובדה זו ציערה אותו עד עמקי נשמתו, והוא נחפז לבית-הדין של העדה החרדית בירושלים. שם התחנן בפני העוסקים במלאכה שיגיירו אותו כדת וכדין. הצוות הרבני שוחח עם הגר כפי שההלכה מחייבת, וכשהוברר להם שכוונתו בגיור היא לשם שמים, קיבלוהו והכינו אותו לטבילה כשרה לפי כל הדקדוקים והפרטים הנצרכים, ונעשה גר צדק אמיתי. כשנזדמן גר הצדק שוב למעונו של רבנו מרדכי שרעבי, ביקש את ברכתו, **שוב לא סיפר לו מאומה על עברו**. אך לא היה כל צורך בכך, שכן הצדיק ידע את אשר לפניו. עתה, כשברכו נקב בשם "**פלוני בן שרה**". בשרו של גר הצדק נעשה חידודין חידודין, **נוכח הוא פעם שנייה לראות את רוח קודשו של הרב. שכן, רק לאחר שעבר גיור כהלכה, כינהו הצדיק בתואר אמיתי והמיוחס- בן שרה אמנו, שהייתה אמם של כל הגרים**.

אִם רְאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים- הַמְּקֻבָּל הָרַב חַיִּים חַגְ'בֵּי זצ"ל

המקובל רבי חיים חג'בי זצ"ל- נולד בשנת ה'תרכ"ו (1865) בעיירה רבוע שבמחוז כוולאן שבתימן למשפחה שהעמידה תלמידי חכמים ורבנים ומוצאה מהעיר חג'בה. בילדותו למד אצל אביו תורה, הלכה, משנה, תרגום אונקלוס ו'מנורת המאור'. לאחר מכן נשלח ללמוד אצל חכמי העיר צנעא, שם בלט בחריפותו, בבקיאותו ובמידותיו הטובות. בגיל צעיר הוסמך לרבנות ולדיינות בידי חכמי צנעא. בהמשך כיהן כרב העיירה רבוע, כרב מחוז כוולאן וכאב"ד באזורו, ולימד והסמיך דיינים. נודע כגאון בתורה ובקי בתורת הקבלה. זכה לכינוי 'גמרן', תואר שניתן בתימן למעטים שהצטיינו בבקיאות מיוחדת בגמרא. לפרנסתו עסק במלאכת הנגרות. נודע בענוותנותו. התפרסם כבעל רוח הקודש וכמלומד בניסים. רבים פנו אליו לעצה ולברכה. בחודש תשרי ה'תש"י עלה לארץ ישראל, ולאחר תקופה קצרה התבקש לבית עולמו ביום כ' במרחשוון ה'תש"י (1949), בהיותו כבן 84. נטמן בבית העלמין סגולה בפתח תקווה (חלקה ד', שורה מ').

סבו: ר' חיים. **אביו:** המקובל רבי משה (מוסא). **אשתו:** מרת בדור (בת רבי יחיא). **אחיו:** רבי שלמה. **ילדיו:** רבי חיים, רבי משה (מוסא), רבי יחיא. **בנותיו:** מרת גזאל (נישאה לר' מוסא יוסף עשרי), מרת זהרה- שרה (נישאה לר' יחיא חפדי), מרת חממה (נישאה לר' זכריה תנעמי), מרת נעומי (נישאה לר' יחיא חפדי), מרת סלמה (נישאה ליחיא יוסף סאלם), מרת סעדה (נישאה לר' משה לולוי). **מרבותיו:** אביו, המקובל רבי משה (מוסא). **מתלמידיו:** ר' יוסף תנעמי, ר' יחיא חאפדי (יחיאל שפירא), ר' נחשון סאלם חנש, ר' סעיד אהרון ובנו ר' משה (אותו הסמיך לדיינות). **מספריו:** קונטרסים וחידושים בענייני תורה, הלכה, שחיטה, מראה הבהמה וקבלה. את חיבוריו בתורת הקבלה גנז.

מעשה שהתרחש בתימן 'ביהוד אל רבוע' כשש שנים לפני עליית 'מרבד הקסמים' (בשנת ה'תש"ד 1943 לערך). איילה הייתה ילדה בריאה, מלאת חיים וחברותית. בהיותה בת עשר שנים בערך, חשה ברע, חלתה ול"ע נתבקשה לבית-עולמה. השמועה על דבר פטירת ילדה הקטנה התפרסמה בכל האזור מחוז 'כוולאן' ובמיוחד ביישוב 'רבוע' שבו התגוררה. קרובי המשפחה, שכנים ידידים ומכרים החלו לנהור לעבר משפחתה כדי לחלוק כבוד אחרון. נשלחו מספר גברים לכרות קבר עבור הילדה בבית העלמין. לאחר מספר שעות כשסיימו את המלאכה החל הציבור במסע ההלוויה.

כשהגיעו לבית העלמין היהודי הבחינו כי הרה"ג רבינו רב הקהילה שהיה אמור להיות נוכח במקום להספיד ולעורר את הלבבות לא נוכח. שלחו לבקש מכבוד הרב שיגיע לבית העלמין, כיוון שהציבור מחכה שיערוך את סדר הקבורה והספד הילדה. שליחים הגיעו לצדיק ודיברו איתו. ענה הרב, שלא ילך עימהם וגם ציווה עליהם לומר לכל הציבור הנמצא בבית העלמין לחזור לביתם. **עוד הוסיף, כי הילדה תתעורר ותחזור לחיים**. השליחים אמרו לרב: "כבוד הרב כבר חפרו את הקבר". הרב ענה: "**הקבר לא נועד לילדה. הילדה תחיה והקבר נועד לקשישה**" ואף נקב בשמה פלונית אלמונית.

כשחזרו השליחים ומסרו את דברי הרב למלווים בבית העלמין, נדהמו כולם והמולה נשמעה בין הציבור, **אלא שבינתיים הילדה המתה התעטשה שלוש פעמים ברציפות לתדהמת הנוכחים, ומיד הסירו מעליה את התכריכים ושמו פניהם יחד עם הילדה אל עבר היישוב...** בעודם נכנסים אל היישוב הגיעה אליהם שמועה, כי **פלונית אלמונית הוכשה על ידי נחש ונפטרה**. מיד פנו כל הציבור יחד עם כבוד הרב לטפל בנפטרת האחרת וטמנו אותה בקבר שחפרו בתחילה עבור הילדה. חלפו שנים, ואיילה זכתה ועלתה לארץ ישראל יחד עם כל בני משפחתה בעליית "מרבד הקסמים". קבעה את מגוריה בעיר פתח תקווה, והיא עדות חיה למעשה.

מעשה בגוי עשיר ואלים. בתוך המקנה היה לו שור מובחר גדול וחזק, שבו היה מתפאר שאין דומה לו. לימים השור חלה, נפל חסר אונים לא זז ובקושי רב נשם, רק עיניו פקוחות, ראה הגוי את שורו מקור גאוותו במצב זה והזדעזע. זה היה ביום שישי ערב שבת קודש, יהודי 'רבוע' שבמחוז כוולאן שבתימן כבר היו בביה"כ מצפים לקבל את פני שבת מלכתה. והנה הופיע הגוי בפתח ביה"כ וצעק: "**רב היהודים צא החוצה מיד! צא!!**". שמע רבינו ויצא אל הגוי. אמר הגוי לרב: "השור שלי מקור גאוותי שוכב כמו מת. **אני דורש שתעשה לו קמע שיבריא!**". ענה הרב: "עכשיו אי אפשר כי השבת בפתח וגם כלי הכתיבה אינם עימי, לכן בבקשה תבוא אליי במוצאי השבת ואשתדל בעזר השם לסייע לך". אך הגוי לא קיבל את דברי הרב והתעקש, שהרב יעשה לשורו קמיע מיד.

הרב שוב הסביר לגוי בנימוס ובסבלנות, כי עוד רגע קט זמן כניסת השבת, אך למרות כל הסברי הרב הגוי המשיך להתעקש ואף דיבר אל הרב בעזות מצח ובלשון גסה ואף הרים קולו יותר ויותר. הרב שוב הסביר לגוי, שעוד רגע והשבת נכנסת ושיבוא אליו במוצ"ש, אך הגוי העיז פניו ורצה לכפות את דעתו על הרב אף באיומים, ראה הרב שכך ופנה לאחוריו, על מנת להכנס חזרה לבית הכנסת להמשך התפילה.

כעס הגוי מאוד, פסע אחרי הרב ודחפו בחוזקה, ראה הרב את רשעותו וחוצפתו של הגוי וביקש מהגוי להמתין רק רגע קט והוא יכתוב עבורו קמע. נכנס הרב לבית הכנסת לקח שארית של פתיליה שרופה וכתב על פיסת נייר את הפסוק "**השור ייסקל וגם בעליו יומת**". קיפל הרב את הנייר קשר בחוט ואמר לגוי: "קח את זה, כפי שביקשת ותקשור בחוט בין קרני השור".

הגוי שמח שמחה גדולה רץ לביתו וקשר בין קרני השור, כפי שאמר לו הרב, והנה השור קם על רגליו והוא בשיא כוחו, שמח הגוי והמתין בקוצר רוח לבוקר המחרת, שבו יוציא את השור למרעה ויראה את יופיו וחוסנו לכל עובר אורח מזדמן. למחרת בבוקר יום שבת קודש בעוד היהודים בבית הכנסת הגיעה אליהם שמועה, כי אותו גוי אלים יצא לרעות את שורו **והשור נגח את בעליו והמיתו** וכשראו זאת העוברים והשבים רצו וסיפרו לבנו של הגוי, כי השור נגח את אביו והמיתו, **לקח בן הגוי את רובהו בידו ורץ אל המקום, וכשראה את אביו שותת דם, התמלא זעם וירה בשור והרגו...**

קרדיט תמונה: ישי חג'בי Wikimedia Commons | CC BY-SA 4.0

אִם רְאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים- הָרַב הַגָּאוֹן מָרְדְּכַי לֵיבּ צוּקֶרמַן זצ"ל

הגאון הצדיק רבי מרדכי לייב צוקרמן זצ"ל- נולד בערב שבת קודש, ה' אדר ה'תרע"ב (1912), בעיירה לבדובה. בצעירותו למד במשך כשלוש שנים וחצי בישיבת 'אור ישראל' בלידא אצל הגאון ר' יעקב ניימן. לאחר מכן עבר לישיבה בסלונים שבליטא, שם למד כשנה וחצי אצל הגאון ר' שבתי יגל. לאחר שסבל מצרידות בגרונו נסע לקבל טיפולים בוילנה, ובאותה תקופה נכנס ללמוד בישיבת רמיילס אצל הגאון ר' שלמה היימן. בשנת ה'תרצ"ב (1932) עבר ללמוד בישיבת ראדין, שבה למד כשמונה שנים, מתוכן כשנתיים וחצי בחיי מרן ה'חפץ חיים'. הגאון ר' חיים יצחק פופקא, מזקני הרבנים בארה"ב שזכה לשמש את ה'חפץ חיים' במשך מספר שנים, סיפר ששמע מפיו על רבינו את הביטוי: "הוא עולה תמימה". בשנת ה'ת"ש (1940), בתקופת מלחמת העולם השנייה, נאלץ לעזוב את הישיבה ועבר ללמוד בבית התלמוד בקלם אצל הגאון ר' דניאל מובשוביץ. בהמשך הגיע לגטו קובנה, ושם הרבה לעסוק בקבורת הנרצחים הי"ד. בחסדי שמיים ובניסים שרד את השואה, ובאותה תקופה פעל יחד עם הגאון ר' מרדכי פוגרמנסקי לחזק ולעודד את אחיו היהודים בשעותיהם הקשות.

לאחר השואה עלה לארץ והתיישב בירושלים. במשך עשרות שנים היה מדמויות התורה הבולטות בשכונת גבעת שאול. כיהן כרב ביה"כ 'פרושים'. במשך כעשרים שנה למד בקביעות בחברותא עם הגאון הצדיק ר' שלמה וולבה. בשנת ה'תשנ"ט (1999) עמד בראש קהילת פרושים. בשנתו האחרונה ביקש לייסד כולל להוראה, שממנו יצאו מורי הוראה עבור קהילת פרושים. נשא בליבו את צרתם של ישראל, ונודע בהתרחקותו מכל נדנוד מחלוקת. בשנתו האחרונה סבל ייסורים קשים שקיבלם באהבה. נפטר בשבת קודש פרשת וירא, בעת רעווא דרעווין, כ' חשוון ה'תשס"ד (2003). חי כ-91 שנה. ציונו בהר המנוחות בירושלים. בשנת ה'תשס"ט (2009) הוקמה על שמו קרן 'זכרון מרדכי' לעידוד סמיכת מרביצי תורה והוראה בקהל פרושים.

אביו: ר' נחמיה (ירא שמיים שנודע במצוות הכנסת אורחים ופעל רבות לחיזוק הדת בעיירה). **אמו:** מרת שולא. **אשתו:** מרת חיה בריינא (לבית זרבר). **בנו:** הרב ר' יצחק זאב (נכדו הרב ר' נחמיה, מראשי ישיבת 'יד הלוי', חתנו של הגאון רבי רפאל בנימין לוין). **מרבותיו:** הגאון ר' יעקב ניימן (ראש ישיבת 'אור ישראל' בלידא), הגאון ר' שבתי יגל (ראש ישיבת סלונים), הגאון ר' שלמה היימן (ראש ישיבת רמיילס), מרן ר' ישראל מאיר הכהן מראדין (ה'חפץ חיים'), הגאון ר' דניאל מובשוביץ (ראש בית התלמוד בקלם), הגאון ר' אברהם גרודז'ינסקי (משגיח ישיבת סלבודקה), מרן רבי יצחק זאב הלוי סולובייצ'יק (הרב מבריסק) והגאון ר' יחזקאל לוינשטיין (משגיח ישיבת מיר). **חברותא:** הגאון הצדיק רבי שלמה וולבה (למדו בקביעות יחד במשך כעשרים שנה). **מספריו: •פתח השער-** פירוש וביאור מקיף על 'שערי תשובה' לרבינו יונה (יצא לאור בעילום שם) **•לב מרדכי-** חידושי תורה, מאמרים, שיחות מוסר והארות. ספרים שנכתבו עליו: **•יחיד ודורו-** תולדותיו, הנהגותיו, רבותיו וקורותיו בתקופת השואה **•זכר צדיק-** הספדים ודברי זיכרון על רבינו.

להלן סיפורים על רבינו, המעובדים מתוך הספר 'יחיד ודורו': עם נישואיו קיבל רבינו 'קסט', בסך חמשת אלפים דולר שהופקדו בעבורו בבנק בארצות הברית. כסף זה היה מיועד לצורך פרנסתם. לאחר המלחמה, כשנודע לו כי אשתו נספתה, הי"ד, ביקש להשיב את הכסף לחמיו או ליורשיו. ידידיו טענו בפניו, שהיות והוא היחידי שנותר בחיים, הרי שכל הכסף שייך לו.

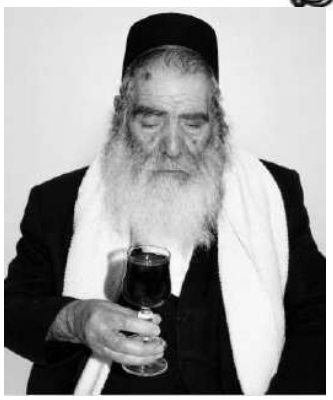
אולם רבינו, נקי כפיים ובר לבב, לא היה בטוח, שהסכום מגיע לו. והדברים היו תלויים בכמה פרטים בהלכות ירושה, ומותנים בבירור המציאות מי נהרג קודם למי, מה שכמובן לא ניתן היה לעשות. על כן לא השתמש בכסף, למרות שכמובן היה נצרך לו לצרכיו הבסיסיים ביותר. מה עוד, שנותר בעל חוב בסך כתשע מאות דולרים מפעילותו הציבורית. הסכום הגדול היה הזה שמור, עד שמצא בן משפחה קרוב רחוק למשפחת חמיו, ושיגר לו את הסכום העצום במלואו בלב חפץ ובמתנה גמורה. לימים כששמע הרב מבריסק זצ"ל מעשה זה, השמיע את התפעלותו באוזני רבי מרדכי ואמר לו: "**הייתכן ובזמננו יש איש וכלל אין לו תאוות הממון?**".

בכל שנותיו לא רצה רבינו להטריח אחרים בעבורו. אפילו מבני ביתו לא ביקש מאומה, וכל צורכי הבית התנהלו על ידו בלבד. גם עניינים שטרחתם מרובה והיה קשה לו לעשותם בעצמו, נזהר מלבקש מאחרים. גם כשטס לחוץ לארץ לטיפול רפואי, לא הסכים שבניו יתבטלו מתלמודם ושיעוריהם וייסעו עימו. גם כאשר הציעו את עצמם וכן כשאחד מנכדיו הציע את עצמו לישון עימו בביתו – סירב. רק בשנתו האחרונה הסכים שבתו וחתנו יבואו להתגורר בביתו ולסייע לו, ואמר אז לאחד מתלמידיו: "**בעבורי, זאת תזכורת להתכונן לעולם הנצח**".

פעם אחת אחד מתושבי גבעת שאול ניגש אליו וביקש לעזור לו לשאת את הסלים עד לביתו. רבינו סירב לקבל את עזרתו, וטענתו בפיו: "**אתה ממש מקלקל אותי! היום יש בידך לסייע לי, ואפשר שכך יהיה גם מחר ומחרתיים, אבל ייתכן ויגיע יום שבו שוב לא תוכל לבוא ולעזור לי, ואני, מתוך שכבר התרגלתי להיעזר באחרים לא אוכל להסתדר בעצמי ואצטרך לבקש מאדם אחר שיסייע בידי, וזהו ממש קלקול בעבורי**".

במכתב לאחד מבני משפחתו שביקש ממנו לפעול בעבורו בדין תורה ממוני בו היה מעורב, ביקש רבינו שלא יערב אותו, ובתוך הדברים כתב לו: "**מעולם לא הייתי מן הנתבעים ולא מן התובעים!**".

אִם רְאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים- הָרַב יְחִיָא הַלֵּוִי אַלְשֵׁיךְ זצ"ל

הגאון רבי יחיא הלוי אלשיך זצ"ל- נולד בצנעא, בירת תימן, ב-י"ג בתמוז ה'תרע"ה (1915). בהיותו כבן שש התייתם מאביו, וסבו ואחי אמו לקחוהו לביתם ודאגו למחסורו. משחר ילדותו התגלה כבעל תפיסה מהירה וזיכרון יוצא מגדר הרגיל, והיה יודע בעל פה את פרשיות התורה עם תרגום אונקלוס. אולם רבינו לא סמך על זיכרונו והיה שוקד ועמל בתורה ביגיעה עצומה. כן נהג להתבודד שעות רבות ולעסוק בתורה. כבר מגיל צעיר החל לעסוק בהרבצת תורה. בשנת ה'תש"י (1950) עלה לארץ ישראל. קודם עלייתו דאג לאסוף את אוצר הספרים וכתבי היד העתיקים של בית הכנסת 'בית אלשיך' בצנעא כדי להעלותם לארץ. הספרים נארזו בארגזים, אולם לאחר עלייתו נמסר לו כי הספרים נשרפו. אובדנו של אוצר הספרים היקר ציער אותו מאוד עד סוף ימיו. בתחילה נשלח למחנה העולים עין שמר. לאחר שנודע לממונים שם כי רבינו נוהג לנאום בפני העולים ולפעול לחיזוק שמירת המסורת והדת, הוצא מהמחנה, ובהמשך התגורר במעברת תלפיות שבירושלים במשך כארבע שנים. הדאגה לחינוך ילדי ישראל בערה בעצמותיו, והוא פעל רבות לשמירת המסורת והחינוך התורני בקרב העולים.

לאחר לחצים רבים הסכים רבינו להשתתף בחידון התנ"ך. בשנת ה'תשי"ח (1958) השתתף בחידון הארצי והגיע למקום השלישי. בשנת ה'תשכ"א (1961) התמודד פעם נוספת, זכה בחידון הארצי וייצג את ישראל בחידון התנ"ך העולמי השני למבוגרים. לאחר התמודדות צמודה זכה בתואר חתן התנ"ך העולמי. זכייתו הביאה לפרסומו ברחבי הארץ. לאחר החידון הוצעו לו משרות שונות, אך רבינו דחה אותן למרות מצבו הכלכלי. על אף צניעותו וענוותנותו הרבה, הכירו בו תלמידי חכמים וגדולי תורה ופנו אליו בשאלות בענייני תורה. רבינו היה בקי גם ברפואה עממית וסייע לחולים באמצעות צמחי מרפא ומרקחות שהכין בביתו.

מגדולי חכמי תימן בדור האחרון. משאת נפשו הייתה להקים בארץ ישראל מרכז תורני כדוגמת 'בית אלשיך' שבצנעא. בשנת ה'תשמ"ט (1989) הוקם בירושלים כולל 'ישיבת בית אלשיך' בידי חתנו רבי דוד אלנדאף. רבינו התבקש לבית עולמו ב-כ"א במרחשוון ה'תשנ"ז (1996), בהיותו בן 81, ונטמן בהר המנוחות בירושלים, בסמוך לציונו של מרן החיד"א זצ"ל.

סבו: ר' יחיא עוזרי (גדל אצלו לאחר שהתייתם מאביו בגיל שש). **אביו:** ר' נתנאל. **אשתו:** מרת יונה (חממה, לבית קארה). **בנו:** ר' נתנאל (רב ומו"ץ בבאר שבע ועורך סידורי ומחזורי 'תכלאל תורת אבות'). **בנותיו:** מרת שושנה (נישאה לרבי ציון חובארה- רב הקהילה התימנית בשכונת בית וגן בירושלים), מרת ברכה (נישאה לרבי יחיאל מדמון- רב ביה"כ בדיחי בשכונת גאולה בירושלים), מרת ציונה (נישאה לר' דוד אלנדאף- ראש ישיבת בית אלשיך), מרת לאה (נישאה לר' יורם עוזרי- מחנך). **מרבותיו:** הגאונים ר' עזרא קורח, ר' חיים צאלח, ר' סעדיה עוזרי (רבו המובהק, ראש ישיבת בית אלאוסטא), ר' יחיא יצחק הלוי, ר' יוסף שמן, ר' חיים כסאר, ר' ישראל עוזרי ורבי חיים חובארה. **מספריו: •חידושים על התורה •שירים ופיוטים** (רבים מכתביו אבדו לאחר עלייתו לארץ).

עוד בהיותו ילד רבינו נודע בזכרונו העצום, בנוסף הרב היה בעל ענווה וצניעות מופלאה, ועל כך יעיד הסיפור הבא: ארע פעם, בעת קריאת התורה בשבת, שהיה תורו של ר' יחיא אלשיך לתרגם את הפרשה. והספר, שהיו הילדים רגילים לתרגם מתוכו, היה מונח דרך קבע במגירה שבבית-הכנסת. והנה, לא נמצא באותה עת מפתח המגירה. בלא לעורר שום מהומה לקח ר' יחיא ספר "מנורת המאור", עמד במקום שמתרגמים בו והעמיד פנים כאלו הוא קורא בו. כאשר למעשה הוא קורא ומתרגם בעל-פה. **עד שבאמצע קריאת התורה מצא אחד המתפללים את המפתח וגילה, לתדהמתו, שהספר מונח במגרה ור' יחיא מתרגם מכח הזיכרון.**

מהירות הקליטה של רבינו הייתה מופלאה. עיניו החודרות, כושר צילום היה להן. לא פעם ולא פעמים, כאשר היו גוללים ספר-תורה מפרשה לפרשה או בשעת הגבהת ספר-תורה, היה עוצר ופולט מפיו "**טעות!**". כמה וכמה פעמים, כאשר עלה לספר-תורה ועוד בטרם ברך ברכת התורה, גילה טעות. באחת הפעמים היה זה ספר-תורה המיוחס לאחד מגדולי הרבנים, ומיד כשעלה אמר: '**ספר-התורה פסול**'. הציבור שנכח סביבו עטו עליו בתדהמה, **ורבינו הראה להם כי התחלף שם הוי"ה באדנות. הדברים הגיעו עד כדי כך, שבמקומות רבים היו חוששים להעלותו לקרוא בתורה מחשש שמא "יפסול" את ספר-התורה.**

מעשה בספר תורה שעבר הגהה מדוקדקת במיוחד. הבעלים ביקשו להיות בטוחים, שאין בספר התורה שום טעות כלל. שלחו לרבינו את הס"ת **ואמרו כי ישנה טעות מסוימת בספר-תורה**. למעשה הם ביקשו לבחון את רבינו אם יצליח למצוא את הטעות שאיננה קיימת. רבינו עבר על הס"ת פעם אחת וטען שאין בו טעות כלל. אך הלה התעקש וביקש שרבינו ימצא את הטעות. **הרב עבר שוב על כל היריעות של הספר תורה במשך לילה אחד(!) בעזרת אחד מחתניו ושוב הצהיר כי אין בספר תורה שום טעות!** רק אז הודה הלה על האמת ואמר כי במעשה זה ביקש אך ורק לידע בוודאות כי ספר-התורה נקי משגיאות. בין כך ובין כך, הדברים מעוררים השתאות - לומר בהחלטיות כי אין שום טעות בעוד מנגד מזהירים בעלי הס"ת כי ישנה טעות. דרוש לכך כח רב פי כמה וכמה מאשר למצוא טעות בס"ת המוחזק ככשר!

על קדושתו של רבינו, הובא בחוברת '**צדיק באמונתו יחיה**' הסיפור המופלא הבא: ידיד אהוב נפש היה לו לרבינו, יהודי צדיק וירא שמיים, בשם רבי שלמה חג'בי זצ"ל. זה האחרון היה מתאכסן לעיתים קרובות בבית רבנו, כאשר היה זקוק לשהות בירושלים במשך ימים מספר לצורך עניינים שונים. כחודש ימים לפני פטירת אותו ידיד, חתנו של רבנו ביקרו בבית החולים ורבי שלמה פתח את סוגר לבו והשיח בפניו: "עתה, כאשר הנני רואה כי קיצי קרב. אני רואה צורך לגלות לך דבר נורא שחזיתי בעיני באחת הפעמים שלנתי בבית מארי יחיא. הוא היה רגיל לקום באמצע הלילה, להעלות אור במטבח וללמוד שם. **לילה אחד אני מתעורר ומבחין כי אש פורצת מהמטבח. קמתי מהמטה וראיתי את מארי יחיא יושב ולומד ואש מקיפה סביבו!!!** חזרתי למיטתי לישון ובבוקר שאלתי אותו לפשר העניין, ובתחילה הוא התחמק והתעלם משאלתי, עד שלבסוף אמר לי: '**אם ראית- אל תספר לאף אחד**'. **עתה מצאתי לנכון לגלות לך דבר זה**".

אִם רְאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים - האדמו"ר הָרַב יִשָּׂכָר דּוֹב רוֹקֵח מִבֶּעלְז זצ"ל

האדמו"ר רבי ישכר דב רוקח (הזקן) מבעלזא– המהרי"ד זצ"ל- נולד בשנת ה'תרי"א (1851) בבעלזא. מילדותו הצטיין בפקחות מופלאה ובשקידת התורה, ודבק באביו, האדמו"ר ר' יהושע רוקח. לאחר פטירת אביו בשנת ה'תרנ"ד (1894), הוכתר לממלא את מקומו והיה האדמו"ר השלישי בשושלת החסידות וכמנהיגם של אלפי חסידי בעלזא. נודע כגאון עצום בתורה, בשקידתו העצומה ובעבודת ה' מרוממת. בקרב חסידיו התפרסם כבעל רוח הקודש וכפועל ישועות, ואלפים שחרו לפתחו כדי לקבל את עצתו וברכתו. עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה נאלץ לעזוב את בעלזא ונדד להונגריה, ובהמשך שהה במונקאץ' ובראצפרט. לאחר המלחמה שב לגליציה, ולבסוף חזר לעיר מנהיגותו בעלזא. נפטר בליל שבת קודש, כ"ב במרחשוון ה'תרפ"ז (1926). חי כ-75 שנים. ציונו בבית העלמין בבעלזא.

אביו: האדמו"ר ר' יהושע (האדמו"ר השני מבעלזא). **אמו:** מרת רבקה מרים. **נשותיו:** מרת בתיה רוחמה (זיווג ראשון- בת האדמו"ר ר' ישעיה משולם זושא טברסקי מטשרנוביל), מרת חיה דבורה (זיווג שני- בת האדמו"ר ר' אברהם שמואל פצ'ניק מברזנה). **בניו (מזיווג ראשון):** האדמו"ר ר' אהרן (ממלא מקומו והאדמו"ר הרביעי מבעלזא). **בנותיו (מזיווג ראשון):** מרת חנה רחל (נישאה לאדמו"ר ר' פנחס טברסקי מאוסטילא). **בניו (מזיווג שני):** האדמו"רים ר' יהושע מיערוסלוב, ר' מרדכי מבילגורייא, ר' שלום מאפטא. **בנותיו (מזיווג שני):** מרת שבע (נישאה לאדמו"ר ר' יצחק מנחם נחום טברסקי מראווה-רוסקה), מרת העניא (נישאה בזיווג ראשון לאדמו"ר ר' ברוך הגר מסערט-ויז'ניץ ובזיווג שני לאדמו"ר ר' נפתלי פרלוב), בת (נישאה לאדמו"ר ר' יוחנן טברסקי - 'יוחנן א', אב"ד הורבישוב), בת (נישאה לאדמו"ר ר' יוחנן טברסקי - 'יוחנן ב'). **מתלמידיו:** הגאונים ר' משה גרינוולד (רבה של חוסט, בעל 'ערוגת הבושם'), רבי משה פארהאנד (רבה של מאקאווא, בעל 'אהל משה'), רבי יעקב יחזקיה גרינוולד (רבה של פאפא, בעל 'ויגד יעקב') ורבי דוד מנחם מאניש באב"ד (ראב"ד טרנופול, בעל 'חבצלת השרון'). **מספריו:** **•מהרי"ד-** מדברי תורתו **•דביר קדשו-** מדברי תורתו **•לקט אמרי קודש-** שישה כרכים מדברי תורתו **•ביאורי החסידות-** ליקוט וביאור מדברי תורתו **•הבינה והברכה-** ליקוט מדברי תורתו.

סיפר הגה"ח ר' ישראל משה מנדל זצ"ל: בערב פסח, כשדובר רבות על ניצחונם של הרוסים, עוד מעט והן יפלשו גם לאזורינו לא מן הנמנע, שמרן יצטרך לנדוד הלאה לתוך הונגריה מאימת הרוסים המתקרבים. את ליל הסדר אצל הצדיק לא אתאר עתה. קצר המצע מהשתרע. אספר רק על ה'שפוך חמתך' של רבינו. רבינו קם כארי ואמר בקול בוכים: "כל הגויים שונאים אותנו, אבל הרשע הזה (הרוסי) אינו מתבייש לומר זאת בגלוי, אבקש מהפמליה של מעלה לומר לשרו של הרוסי בשמי, כי כאשר ייכרת לטובת ישראל, תהיה זו טובה גם לו עצמו". **למחרת ביום חג הפסח נעצרה ההסתערות הרוסית, והחלה מפלתם של הרוסים.**

רבי נחום אהרן בן הרב ממאגרוב הייתה לו אצבע עקומה, והזכירו כמה פעמים לרבינו, פעם כיבדו מרן מהרי"ד בהגבהת הכוס בקידוש, ואמר לו: "הרם עם האצבע העקומה", וכן עשה, והתיישרה, והוסיף מרן, שרוצה שבניו יהיו מהחיילים של מלך המשיח, והוא לא ייקח בעלי מומים.

פעם הביאו קוויטל לבעלז מאדם שביקש להזכיר את בנו החולה. כאשר הגיש את הקוויטל לצדיק, ניגש רבינו עם הקוויטל בידו לנרות ושרף את הקוויטל עד תומו. כאשר חזר לביתו נודע לו, שבעת מסירת הקוויטל כבר היה לאחר מעשה, ומרן זי"ע הרגיש שהקוויטל הניתן לו כעת, כבר אינו עומד בתוקפו.

הגה"ח ר' פרץ לאסר חלה בצעירותו במחלת הטיפוס רח"ל. אביו נכנס לרבינו לבקש על רפואת בנו. אמר הצדיק: "הקב"ה מקיים את כל התורה כולה. ולכאורה כיצד ה' מקיים את מצוות האמונה, ובכלל מה שייך אצל הבורא קיום מצוות אמונה? אלא, כאשר אדם מישראל נתון בצרה וזקוק לישועה, פונה הוא אל השי"ת בבקשה ותחינה, שיחלצנו ממצר ואומר: ריב"ש, יודע אני, כי במצבי כפי שהנני עתה, אינני כדאי שתושיעני, אבל מבקש אני ממך, אנא ה' הושיעה נא, **ואני מבטיחך נאמנה, שכשאיחלץ מצרה זו איטיב את מעשיי!** והשי"ת מושיעו מצרתו ומקיים את מצוות האמונה, שמאמין ביהודי הבוטח בו. ועלה לו רפואה למחלתו.

סיפר הגה"ח ר' ישראל משה מטעגלש זצ"ל, בשנת ה'תרפ"ה כשרבינו שהה במרינבאד, באחד הלילות עמד בחדרו של כ"ק מרן טרם סגירת השערים, ובדיוק אז הגיע הדוור עם מברק בהול על חולה מסוכן ממדינה אחרת, בבקשה שהאדמו"ר יעתיר בעדו. בעומדו שם העלה במחשבתו: נתמזל מזלו של אותו חולה בזה, שהביאו את המברק ברגע האחרון לפני סגירת השער, משום שאם לא היו מספיקים, ייתכן שכבר עד למחרת כבר לא יעזור ההזכרה ואולי לא יהיה על מי להתפלל ולהעתיר בשמי מרום לרפואה שלמה. רבינו הרגיש מיד במחשבתי, ואמר לי: "ישראל משה, **אם הדוור מאחר עם המברק אז ח"ו מאוחר? אוי ואבוי לו לאדם, אם היה צריך להמתין, עד שהמכתבים יגיעו לפתחי! דע לך שברגע שכותבים את הקוויטל לשלוח הנה, הבקשה כבר מגיעה אליי, ואז אפשר כבר להיוושע.**

בספר הגלגולים מובא בשם האריז"ל הקדוש, שיש מקום חשוך ואפל, מהלך שלושה ימים, שכאשר אדם נפטר, הנשמה עוברת במקום זה, ששורץ חיות רעות, הטורפות את הנשמה אם היא ראויה להן, ושומר המקום הוא כלב, אך האיש שזוכה למות בשבת, אין נשמתו עוברת שם, אלא עולה למקומה מיד. מובא בשם ר' חיים ויטאל זיע"א שזה פירוש הפסוק: "הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי". "אליך ה' נפשי אשא", דוד המלך התפלל שימות בשבת קודש, כדי שתינצל נפשו "מיד כלב". **רבינו חזר על דברים אלו כמה פעמים. ואכן, נפטר בליל שבת קודש.**

ביום הלוויית רבינו חזר הדבר שנראה בעת פטירת אביו הקדוש זיע"א: נטפו מים מקירות ביה"כ הגדול הקדוש. העיד רבי מנדל לוקמאן המכונה ר' מנדלי גבאי במכתב המתאר את ההלוויה "אודיעהו פלא גדול אשר היה וראו בעינינו. ביום א' בשעה 8 שמעתי, שנפלו דמעות מן הקשת המקשרת בין העמודים שתומכים את התקרה. הלכתי תיכף לראות, **והיו שם לערך 40 אנשים, מניין קטן שהתפללו שם וראיתי שנפלו דמעות מהקשת ורבנים ישראל וכל האנשים נבהלו והשתוממו על זה. וכל זה היה עד אחר שליוו את כ"ק האדומו"ר זצלה"ה**".

אִם רְאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים – הַגָּאוֹן הָרַב דָּוִד שְׁלֹמֹה אַיְבְּשִׁיץ זצ"ל

הגאון רבי דוד שלמה אייבשיץ זצ"ל- נולד בשנת ה'תקט"ו (1755) לערך. כבר בצעירותו נודע כעילוי חריף ובקי, שכל מעייניו בתורה, ביראה ובעבודת ה'. בהיותו כבן 25 בשנת ה'תק"מ (1780), התמנה לראש ישיבה בנדבורנה, שם הרביץ תורה והעמיד תלמידים רבים. בתקופה זו הרבה בפרישות, בתעניות ובסיגופים, עסק בתורת הנסתר והחל להעלות את חידושיו על הכתב. בהמשך התמנה לרבה הראשון של חורוסטקוב, שם פעל לתיקון צורכי הקהילה, הקים בית עלמין ועמד בראש 'חבורה קדושה' שפיקחה על ענייני העיר. לאחר מכן כיהן כ-11 שנה ברבנות בודאנוב. בהמשך התמנה לרב ולראב"ד סורוקה שבבסרביה. שם הקים את הישיבה הראשונה במחוז והפיץ את תורת החסידות. נודע בכינוי 'הרב מסורוקה'. בשנת ה'תקס"ט (1809) עלה לארץ והתיישב בצפת. בדרכו לארץ שהה ביאסי וכיהן בה כאב"ד. בצפת השתדל להסתיר את גדלותו, נהג כאחד מפשוטי העם והתפרנס בדוחק כמלמד תינוקות, המשיך לשקוד על התורה והשלים את חיבורו 'לבושי שרד' ושלח לתלמידו ר' אריה לייב מרגליות להדפסה, תוך בקשה שלא לפרסם את שמו. זכה לגילוי אליהו הנביא. נפטר ב-כ"ב חשוון ה'תקע"ד (1813). חי כ-59 שנים. ציונו במערה בבית העלמין העתיק בצפת, סמוך לציוניהם של הגאון ר' אריה לייב מוולטשיסק והאדמו"ר ר' אברהם דב מאווריטש, בעל 'בת עין'.

אביו: ר' ירחמיאל. **אשתו:** בת ר' יחיאל מיכל מרגליות (אב"ד לשקוביץ). **מרבותיו:** הגאונים ר' משה צבי הלר (בעל 'גאון צבי'), המגיד ר' יחיאל מיכל מזלוטשוב, ר' משולם פייביש מזברז' (בעל 'יושר דברי אמת'), ר' זאב וולף מטשרני־אוסטראה, ר' עוזיאל מייזליש (בעל 'תפארת עוזיאל') והמגיד ר' דב בער ממזריטש. **מתלמידיו:** הגאונים ר' אריה לייב מרגליות ור' אברהם דוד ווהרמן מבוטשאטש (בעל 'אשל אברהם' ו'דעת קדושים'). **מספריו: •ערבי נחל-** דרושים על התורה בדרך הנגלה והחסידות **•לבושי שרד-** על שו"ע או"ח ויו"ד **•בגדי שרד-** על שו"ע יו"ד **•נאות דשא-** שו"ת **•מגילת סתרים-** דברי מוסר וביאור על מזמור א' בתהילים **•משוש כל המתאבלים-** פירוש על איכה **•אשד הנחלים-** ביאורי הלכה **•כד הקמח-** חידושים על הש"ס ושו"ע **•טיב גיטין-** נותר בכתב יד **•מי מנוחות-** חידושי תורה.

לאחר שרבינו עלה לארץ ישראל הוא התיישב בעיר הקודש צפת. שם נהג כאיש פשוט ולא גילה לאיש את זהותו. את מקומו תפס עם העניים ופשוטי העם בסוף בית המדרש. לצורך פרנסתו עסק במלמדות. בבית המדרש שבו התפלל היה גם גביר אחד שחי בהרחבה בזכות העובדה שבניו היו שולחים לו סכומים נכבדים מחוץ לארץ. מקומו של אותו גביר היה בכותל המזרח בין נכבדי העם. פעם אירע עיכוב בדרכו של השליח שהיה מביא לו את הכסף. הגביר היה שרוי בצער על הכסף שלא קיבל וגם מלא דאגה שלא קיבל כל ידיעה ממשפחתו. יום אחד השליח הגיע כשהכסף באמתחתו וצרור מכתבים בידו.

הגביר באותה השעה היה בביהמ"ד באמצע התפילה. הגביר ששמח מאוד על ביאת השליח התחיל לשוחח איתו כדי לברר את סיבת עיכובו. רבינו שראה זאת ממקום מושבו בקצה ביה"כ, לא יכל להתאפק מלמחות על חילול ה' וביזיון כבוד השכינה, הרי אין לך ביזיון גדול מזה שבשעה שמדברים אל מלך מלכי המלכים פונים אל אחרים ומשוחחים דברי חול. **רבינו קם ממקומו, ניגש אל קדמת ביהמ"ד, תפס את הגביר בזרועו והוציאו אל החדר החיצוני: "כאן רשאים לדבר", אמר ושב למקומו.**

הגביר שלא ידע את מעלת רבינו, נפגע מאוד וכעס על כך. "היתכן להתנהג כך אלי?!", חשב לעצמו, "רק יסיימו את התפילה וכבר אלמד אותו פרק בהלכות דרך ארץ". הגביר חזר למקומו והמשיך להתפלל. במהלך התפילה הוא נרגע מכעסו וחשב: "הרי הוא צודק! נכון הדבר שאסור לדבר בבית מקדש מעט ועוד באמצע התפילה". ככל שהוסיף לחשוב על המקרה, גברה התפעלותו מהתנהגותו של רבינו: "אין זאת אלא שהאיש שנראה פשוט מלא וגדוש ביראת שמיים", חשב, "למרות שהוא עומד בסוף בית המדרש כאחד העניים, ואני הגביר עומד בראש, לא התיירא ממני והוציא אותי מבית המדרש בגלל ששוחחתי באמצע התפילה". לאחר התפילה הגביר ניגש לרבינו והגיש לו סכום נכבד ביותר של עשרים אדומים, כאות הוקרה והערכה על מעשהו. רבינו משך את ידו ולא רצה בשום אופן לקחת את המנחה. כאשר הגביר הירבה בהפצרותיו, רבינו אמר לו: "הלא פרנסתי מצויה בזה שאני מלמד תלמידים, די לי שתביא הנה צלוחית יי"ש ונשתה כולנו יחד לחיים".

הגאון ר' יוסף פרגר כתב בספרו 'מנחת יוסף': מעשה ברבינו ה'לבושי שרד' שפעמים רבות התענה תענית חלום בגלל חלומות שחלם. לילה אחד אשתו הרגישה צירי לידה. רבינו מיהר לקרוא למיילדת. בחצות לילה הרב הלך לביהמ"ד לעסוק בתורה. בבוקר כששב אל ביתו, המיילדת בישרה שאשתו ילדה בשעה טובה, והגישה לפניו כוסית שיכר ומזונות. הרב סירב לטעום. המיילדת הבינה שהרב מתענה תענית חלום. היא אמרה לו: "אם אומר לרב מה חלם בלילה- האם יסכים לבטל את תעניתו?". הרב הסכים. המיילדת סיפרה את חלומו באופן מדויק. רבינו התפלא מאוד- מהיכן ידעה מה חלם?!. היא סיפרה: "אני לא נביאה, אך כשהרב הלך לביהמ"ד, היה עוד זמן עד הלידה. ישבתי לנוח במקום בו התנמנם הרב ונרדמתי. חלמתי את אותו חלום שכעת סיפרתי לרב. אבל אמרתי לבעל החלומות שהוא טועה, כי אני לא הרב ואני לא פוחדת מהחלומות ולא אצום! והניח לי. זה היה מעשה בעל־דבר להטריד את הרב מלימודו על ידי צומות, כדי להחליש את בריאותו". הרב שמע את הדברים והפסיק לצום. מאז לא חלם יותר חלומות קשים...

אִם רְאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים- הַגָּאוֹן הָרַב מִיכָאֵל הוֹפְמָן מִפָּאפָּא זצ"ל

הגאון הרב מיכאל הופמן זצ"ל- נולד בשנת ה'תקס"ח (1808) בסרדאהלי שבהונגריה. בנעוריו גדל בבית דודו, הגה"ק ר' מאיר פולק (ראש בית הדין בפאפא). בהיותו כבן 13 נסע לפרשבורג ללמוד בישיבת מרן החת"ם סופר, ולמד בישיבתו במשך כעשר שנים. החת"ם סופר חיבבו מאוד והתבטא בשבחו: "תלמידי ר' מיכאל הוא כותלי בית מדרש". רבינו שם לילות כימים בלימודו, עד שהשולחן ערוך אורח חיים עם הטור, הבית יוסף והפרי מגדים, וכן חושן משפט, היו שגורים על פיו. בהיותו כבן 15 החל ללמוד בחברותא עם הגה"ק ר' אפרים, לימים אב"ד טשאבא, וקשר תורני זה נמשך שנים רבות. לאחר נישואיו פרנסה אותו אשתו כדי שיוכל להתמסר ללימוד התורה, ואף הייתה מוכנה למכור מתכשיטיה לצורך רכישת ספרים. כל זמן שספרו היה פתוח לפניו נמנעה מלשוחח עמו כדי שלא להפריעו מלימודו.

שימש כראש ישיבה בסרדאהלי והעמיד בה תלמידים רבים. לאחר פטירת הגאון רבי יהודה אסאד בשנת ה'תרכ"ו (1866), עברו רבים מתלמידיו ללמוד בישיבתו של רבינו. נודע כגאון בנגלה ובנסתר, צדיק וסגפן, ומסורות רבות נקשרו בדמותו ובמופתיו. מסופר כי היה רואה על פניהם של אנשים את מעשיהם, ומשום כך היו מן הבחורים שהקפידו לכסות את מצחם בכובעם בבואם לפניו, אולם גם בכך לא הצליחו להסתיר ממנו את מעשיהם. התמסר לתלמידיו ושקד עמם על התורה יומם ולילה. בלילות החול היה מוסר להם שיעור מחצות הלילה ועד עלות השחר, ואף בזקנותו המשיך בהנהגה זו וזירז אחרים לשקוד על התורה. נפטר ב-כ"ב בחשוון ה'תרל"ו (1875). חי כ־67 שנים. ציונו בבית העלמין בסרדאהלי.

אביו: ר' יוסף. **אמו:** מרת בילא רחל. אשתו: מרת הינדל. **בנו:** הגאון רבי משה יוסף (הדיין מפאפא, בעל 'מי באר' ו'מים חיים'). **מרבותיו:** הגאונים מרן רבי משה סופר מפרשבורג (ה'חתם סופר'), רבי מאיר פולק (דודו, ראש בית הדין בפאפא). **חברותא:** הגאונים רבי אפרים (אב"ד טשאבא), רבי יהודה אסאד. **מתלמידיו:** הגאון רבי יוסף פרסבורגר (ראב"ד מטרסדורף, בעל 'תפארת יוסף'). **מחיבוריו: •חידושים על מסכת כתובות-** כתב יד.

מרן הרב שמואל הלוי וואזנר זצ"ל (מח"ס שבט הלוי) סיפר על רבינו מעשה נורא בערוב ימיו בהתרגשות מרובה. בהתחלה הקדים ואמר שאין דרכו לספר סיפורים מהסוג הזה וכל שכן ברבים. הוא התלבט וחכך בדעתו ולבסוף הכריע לספר זאת ברבים ואמר: "למען ידעו דורות אחרונים מה כוח התורה הקדושה". רבינו היה ראש ישיבה. סבא של הרב וואזנר למד אצלו.

רבינו היה איש קדוש ונורא. בקדושתו יכל לראות על פני הבחורים את כל מעשיהם. הבחורים שידעו על כך היו מגיעים כל בוקר לתפילה כשהכובע שמוט על מצחם כדי שרבינו לא יקרא על המצח את מעשיהם. אבל הבחורים לא ידעו שמי שיש לו רוח הקודש, לא ימנע בעד ראייתו הרוחנית כיסוי המצח.

בוקר אחד רבינו ניגש לבחור אחד ואמר לו: "לא יעזור לך שאתה מכסה את המצח. אתמול בחדר שיחקת עם החברים משחק מעין 'מונופול', שמרוויחים בו בניינים (רבינו הזכיר את שם המשחק ואת צורת המשחק בהונגרית). תדע לך ששיחקת את מזלך, כי המזל שלך היה במשך החיים להרוויח כמה בניינים אמיתיים. אתמול הרווחת אותם בצורה מדומה". הרב וואזנר סיים בהתרגשות, "ולמה אני מספר לכם את זה? כדי שתדעו מה זה כוח התורה הקדושה! צריך לדעת זאת לדור אחרון!".

תלמידו רבי יוסף יוזל הלוי (מח"ס תפארת יוסף) סיפר: יום אחד הגיע לישיבה בחור אחד. הוא השאיר את חבילתו בבית רבינו עד שימצא חדר לגור בו. בבוקר רבינו אמר לבנו הגה"ק ר' משה יוסף (ראב"ד פאפא, מח"ס מי באר מים חיים זיע"א): "יוסף, הלילה הזה לא יכולתי לישון כי רוחות מרחפות בדירתי. אני מבקש ממך לבדוק את הדבר".

ר' משה יוסף עשה כאשר אביו ציווה עליו, הוא חיפש בבית ולא מצא דבר. ביום השני שוב אביו אמר לו שלא היה יכול לישון בלילה כי הוא מרגיש שרוחות מרחפות בדירה, ואם הדבר יקרה גם הלילה הוא יהיה מוכרח לעזוב את ביתו. הבן חיפש בצורה מדוקדקת ולא מצא דבר עד שפתח את חבילתו של הבחור שהשאיר בבית רבינו ובה מצא ספרים חיצונים שלומדים בבית הספר. כשרבינו שמע זאת אמר: "אלו הן הרוחות שאינם נותנים לי לישון". לאחר מכן הסתבר שאמו של הבחור הכניסה את הספרים בחבילתו מבלי שהבחור ידע על כך. (מעובד מתוך 'תפארת יוסף')

בנו ר' משה יוסף כתב על אביו: אבי היה גדול בנגלה ובנסתר. כל ימיו למד ביגיעה והיה קדוש ופרוש בצורה מופלאה. היה מקיים הצנע לכת עם אלוקיך. מעולם לא נשמע קולו בתפילה. בתפילת העמידה עמד כאבן דומם והאריך הרבה בשלוש הברכות הראשונות. מעולם לא התפלל שתי תפילות עמידה בכוונה אחת. לפי כוונת שלוש ברכות ראשונות היה מתפלל את כל תפילת העמידה.

הצטער תמיד בצער הדור ועל חילול השם. היה רגיל לומר בצער: 'איכה אוכל ראיתי באובדן מולדתי?'. התאמץ תמיד לחזק בתי תינוקת ולהרביץ תורה ברבים והצליח. בפרט לעת זקנתו שכל תלמידיו היו מצויינים ביראת השם, מהם חריפים ובעלי הוראה. אהבתו לתלמידים היתה כאב לבניו. למד איתם סוגיות גדולות עם ראשונים ואחרונים בחריפות.

לפני השיעור עסק בדברי מוסר מספר חובת הלבבות, וגם חילק סימנים משולחן ערוך או"ח ומקפיד שיהיה שגור על פיו. בליל שבת קודש היה מקפיד על כל בחורים שיבואו לבית המדרש ודרש במסכת שבת ובהלכות שבת עד חצות לילה. בלילות ארוכים דרש גם משיעור של אותו שבוע והיה מחדש בכל סוגיה חידושים נפלאים. גם בדברי האגדה שהיה מחדש תמיד חידושיו היו מתוקים מדבש. (מעובד מתוך 'מי באר מים חיים')

הרבנית סיפרה על רבינו כי היה מסגף את עצמו מאכילה ושתייה ומכל תענוג. שנה אחת לא היה אוכל דבר מן החי שלושים יום לא דיבר שום דברי חולין.

אִם רְאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים- הַגָּאוֹן הָרַב יְהוֹסֵף הַלֵּוִי סֶגַל רוֹטֶנְבֶּרְג זצ"ל

הגאון הרב יהוסף הלוי סגל רוטנברג מקוסון זצ"ל- נולד ב-ג' אב ה'תרי"ג (1853) בהעליטש שבגליציה. בברית אביו קרא לו יוסף ע"ש זקינו הגה"ק מקאזיווע. כאשר היה בן 11 ידע בע"פ שו"ע יו"ד ח"א, ושו"ע חו"מ. בגיל 15 שנים התחתן. בהתחלה גר בטאהש סמוך לחותנו. זוגתו סיפרה שאחר חתונתם נהג לעשות את עצמו ישן וכשהרגיש שחותנו ישן קם בזריזות ולמד כל הלילה עד לשעת השכמת חותנו ואז שב למיטתו והעמיד פני ישן. אחרי שקם חותנו קם גם הוא ללמוד. רבינו הזהיר את זוגתו לא לספר. כך נהג שנים עד הסתלקות חותנו. בצעירותו התפרסם לעילוי עצום וחריף ובקי בכל מכמני תורה. רבותיו אמרו עליו כי גדול הוא בענקים גבוה על גבוהים. רבו האדמו"ר ר' חיים הלברשאם מצאנז אמר: "יש לנכדו של הרבי זיע"א (ה'עטרת צבי') מוח כרבי ועתיד להגיע למדרגתו של הרבי. מימות ה'עטרת צבי' לא היה בעל מוח כמוהו. בשנת ה'תרל"ג (1873) נפטר חמיו.

בשנת ה'תרל"ה (1875) רבינו היה כבן 22 ושימש במקומו כאב"ד טאהש. תלמידו הגאון ר' דוב בעריש עלעפאנט העיד כי לאחר פטירת רבו למד אצל חתנו (רבינו) ובשנה אחת סיים את כל ש"ס בבלי באשמורת הבוקר שהיה לרבינו שיעור שמונה דפי גמרא. נסע לאדמו"רים ה'צמח דוד', ר' יהושע רוקח מבעלז, ר' דוד משה פרידמן מצ'ורטקוב ולאדמו"ר ר' חנוך העניך מאלסק (ה'לב שמח') שבירכו שיהיה פועל ישועות. רבים פנו אליו ונושעו. בענותנותו הסתיר את כוחו לפעול ישועות. כאשר החסידים סיפרו שנושעו על ידי ברכת קודשו, ביטל את דבריהם במילתא דבדיחותא. גאון בנגלה ובנסתר. בשנת ה'תרמ"ג (1883) עבר לכהן בנירמאדא. בחורף שנת ה'תרנ"ד (1893) הגיע לדעברצין. מאחר ועברו עליו מנת תלאות, צער גידול בנים וסבל מרדיפות נכנס לחותנו ורבו האדמו"ר ר' צבי הירש מזידיטשוב וסיפר על הצרות. רבו הוסיף אות הא לשמו ובירכו שבזה ינצל מכל צרה. נודע בכינוי ר' יהוסף הצדיק. באלול ה'תרנ"ד (1894) עבר לקוסון, שם הרביץ תורה 15 שנים ועמד בראש ישיבה. נפטר ב-כ"ג חשוון ה'תרע"ב (1911). חי כ-58 שנים. בנו ר' חיים שלמה מילא את מקומו.

סבא (מצד האב): ר' יוסף (אב"ד קאזיווע. חתן האדמו"ר רבי צבי הירש אייכנשטיין מזידיטשוב). **אביו:** ר' צבי הירש. **אמו:** מרת חיה דרעזיא (בת הגה"ק ר' שמואל ווילנר אב"ד העליטש). **אשתו:** מרת שרה יטל (בת האדמו"ר רבי משולם פייש הלוי השרף מטאהש). **ילדיו:** ר' חיים שלמה (ממלא מקומו. מח"ס 'שמועה טובה'), ר' משה שמואל מקליינוורדין, ר' מאיר שלום, ר' ישראל צבי (ה'אור מלא'), מרת רייזל הי"ד (נישאה לר' שמואל שיינפלד מקאשוי הי"ד. נספו בשואה), מרת רחל ינטל הי"ד (ניספתה בשואה. נישאה לר' שמואל צבי וויס אב"ד בנדיקוביץ), ר' יום טוב מנחם הי"ד (אב"ד נאפקור. נספה בשואה עם רעייתו מרת חנה פריידל וצאצאיהם הי"ד), מרת חיה דרזיא הי"ד (נישאה לר' יהודה ליבוש ערליך הי"ד. ניספו בשואה). **מרבותיו:** אביו, ר' צבי הירש. האדמו"ר ר' חיים הלברשטם מצאנז (ה'דברי חיים'), האדמו"ר ר' יקותיאל יהודה טייטלבוים מסיגט ('ייטב לב'), דודו, הרה"ק רבי יצחק אייזיק אייכנשטיין מזידיטשויב. **מתלמידיו:** הגאונים ר' שלמה אהרון פרידמן, ר' דב בעריש עלעפאנט. **מספריו: •בני שלשים-** דרשות לשבת הגדול, שבת שובה, מוסר והתעוררות לימים נוראים **•ויפתח יוסף •ויזכור יוסף •וילקט יוסף •ויצבר יוסף.**

הרה"ח ר' זכריה עלעפאנט כתב, מה שחזו עיניו בהיותו ילד צעיר לימים בן שבע שנים, מעשה שהיה כך היה: בשנת ה'תרנ"ג פרצה מגיפת החולי רע שהפילה חללים רבים. בימים ההם אימו עם ילדיה ביקרו אצל משפחתה בעיר קראס. כאשר פרצה שם המגיפה, אביו הרה"ח ר' דוב בעריש עלעפאנט שלח מברק לאשתו, ופקד עליה שתסע תיכף ומיד עם ילדיה לשבות אצל רבינו בעיר נירמאד הסמוכה שבזכותו היתה העיר היחידה שבכל המחוז שלא שלטה שם המגיפה. כדי למנוע התפשטות המגיפה נסגרו שערי העיירות. שוטרים עמדו על המשמר ולא הניחו לצאת ולהיכנס לעיר. לא היתה שום אפשריות להגיע לשם בשעות היממה ולכן התגנבו בלילה לתוך העיר נירמאד ובאו לרבינו. רבינו חמל על האורחים שבאו לחסות בצל קורתו, וסיפק את כל צרכיהם, וכן עודד את רוחם והרעיף עליהם טללי ברכותיו שינצלו מהמגיפה הנוראה. אחרי כמה ימים הגיע לנירמאד הדוור עם עגלת הדואר, והודיע לאשתו של ר' בעריש עלעפאנט, שאחיה הרה"ח ר' גרשון אייזנברגר מקראס נדבק במחלת החולי רע ונפטר. כששמעה את הבשורה המרה, בכתה בכי מר על פטירת אחיה. קול בכייתה הגיע לרבינו. הצדיק יצא מחדרו ושאל לפשר הבכיה. כאשר הודיעו לו על הבשורה התמלא בבכי ואנחה והתחיל להסתובב לאורכו ורחבו של החדר כשהוא תפוס שרעפים. לפתע נעמד ואמר: "**תלמידי היקר רבי גרשון חי, ויחיה עוד ימים רבים!**". ואכן כן היה, למרות שר' גרשון נדבק במחלת החולי רע, ומצבו היה קשה, היה עדיין בין החיים, והדוור טעה משום שראה בני משפחת ר' גרשון רצים לבית החיים וחשב שר' גרשון נפטר וכבר קברוהו, אבל הם הלכו להשתטח על קברי אבות בתפילה לרפואתו. רבינו ברוח קדשו הרגיש שתלמידו עוד חי, והמשיך ישועה עבורו, וזכה לשיבה טובה, ונפטר בן פ"ו שנה. כן ראו אצלו, שהרגיש ברוח קדשו בהסתלקות צדיקי הדור שהיה קשור איתם ובשעה שעלתה נשמתם לגנזי מרומים שורר איזה תנועה עצובה, וגילה למקורביו שהסתלק צדיק פלוני לעולמו.

כאשר חסידיו התאוננו לפניו על שהם סובלים הפסד רב מעכברים המשחיתים את סחורתם, היה מייעץ להם לעמוד בפתח החנות ויאמרו בזה"ל: "**יהוסף בן חי' נכדו של הרב קזאבר, אומר שכל העברים והעכברושים צריכים ללכת למנזר**". החסידים עשו כאשר אמר להם רבינו זי"ע, כאשר גמרו אמירת הלחש ראו מחזה נפלא, עשרות עכברים רצים בשורה אחת אל הכנסיה המנזר שבעיר, ויהי לפלא.

הביוגרפיה והסיפורים מעובדים מתוך 'פורת יוסף', 'תולדות הרה"ק מקוסון זי"ע.'צבי והצדק'

אִם רְאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים- האדמו"ר רַבִּי גְּדַלְיָה מֹשֶׁה גוֹלדְמָן מזוועהיל זצ"ל

האדמו"ר רבי גדליה משה גולדמן מזוועהיל זצ"ל- נולד בזוועהיל ב-כ"ו באייר ה'תרמ"ז (1887). עוד בצעירותו הוסמך להוראה ע"י גדולי הדור, ובראשם הגאון ר' חיים סולובייצ'יק מבריסק. משנת ה'תרפ"ו (1926), לאחר שאביו עלה לארץ, שימש כרבה של זוועהיל. נודע כבעל מוח חריף, שנון ושקול בדעותיו. בעל רוח הקודש. מלומד בניסים. רבים פנו אליו לעצה ותושייה. ענוותן מופלא. בשל פעילותו הרבנית נרדף בידי השלטונות הסובייטיים ונידון לשבע שנות עבודת פרך בסיביר. לאחר שחרורו שימש ברבנות בעיירה סמוכה למוסקבה. בשנת ה'תרצ"ז (1937) הצליח לצאת מרוסיה, עלה לארץ והתיישב בירושלים. לאחר פטירת אביו בשנת ה'תש"ה (1945) החל לכהן כאדמו"ר מזוועהיל.

נודע באהבת ישראל מופלאה ובמסירותו לכל יהודי. התבטא ואמר: "אני אינני כמו אבי. אבי מוכן למסור נפשו בשביל יהודי. אולם אני אינני מוכן לכך עדיין. מוכן אני, רק שיחתכו לי את הידיים והרגליים בשביל יהודי". קודם פטירתו הביע את חששו שמא פגע באדם או גרם לו רעה, על יסוד דברי דוד המלך בתהילים: "מִי יִשְׁכֹּן בְּהַר קָדְשֶׁךָ... לֹא עָשָׂה לְרֵעֵהוּ רָעָה". נפטר ב-כ"ד בחשוון ה'תש"י (1949). חי כ־62 שנים. ציונו בבית העלמין שייח' באדר (גבעת רם) בירושלים. מסורת ידועה בקרב רבים לפקוד את ציונו שלוש פעמים ברציפות, בימים שני, חמישי ושני, ולהתפלל לישועה אנשים שייחסו ישועות לתפילתם במקום.

סבו (מצד אביו): האדמו"ר ר' מרדכי (הראשון) מזוועהיל. אביו: האדמו"ר ר' שלמה מזוועהיל. אמו: מרת גיטלה. **אשתו:** מרת פייגא דבורה (בת האדמו"ר רבי דוד שלמה רבינוביץ' מקוברין). **בניו:** האדמו"ר רבי מרדכי (השני, ממלא מקום אביו באדמו"רות זוועהיל), ר' נח, ר' ישראל. **בנותיו:** מרת איטה (נישאה לר' אהרן טברסקי), מרת שרה מרים (נישאה לר' משה אהרן כ"ץ, מראשי חסידי ראדזין ומנהל ישיבת 'סוד ישרים' של חסידי ראדזין בירושלים), מרת רחל (נישאה לר' שלמה פרישטיק), מרת רייזל (נישאה לר' מרקוביץ), מרת אדל הדסה (נישאה לר' שמואל סתיו). **מרבותיו:** אביו, האדמו"ר רבי שלמה מזוועהיל. **חברותא:** ר' שמעון רובין. **מתלמידיו:** ר' אליהו ראטה (משמשו בקודש), בנו האדמו"ר רבי מרדכי.

Oיפר הרה"ח ר' יהודה לייב סלונים שליט"א סיפור מופלא המלמדנו מהי מעלתה של קבלת ייסורים באהבה ועד כמה צריך להיזהר שלא לבעט בייסורים, ומעשה שהיה - כך היה: "בעת המלחמה בעיה"ק ירושלים בשנת ה'תש"ח (1948) התחבאנו כולם במקלטים. אחד המקלטים בשכונת בית-ישראל שבירושלים היה באותו מקום שהיום בית-המדרש של חסידי סלונים ברח' רבי שלמה מזוועהיל, שם הצטופפנו כמו רבים מתושבי השכונה ובתוכם גם אבי האדמו"ר רבי מרדכי חיים מסלונים זצוק"ל.

וזכינו שגם הרה"ק רבי גדליה משה מזוועהיל זיע"א היה עמנו. וישב בפינת המקלט ולמר בהתמדה. ולא היה נראה עליו, כי נמצא בשעת מלחמה, אהבת התורה השכיחה ממנו את כל הדאגות, ומה גם אשר היה מלומד בייסורים, ובשבילו לישב בחושך וללמוד היה דבר, שכבר התרגל לכך בעת שהתגורר בעיירת זוועהיל ברוסיה, **ובעת שישב שבע שנים במאסר בסיביר. וימים מהם גם בצינוק**. בין אלו שנכנסו למקלט לחפש מסתור מפני הפגזים **הייתה אשה אחת אשר ל"ע הייתה מרה נפש ולקתה קצת בשכלה**, ובעת שישבה שם הייתה מתקיפה מדי פעם בצעקות את דרי המקלט, ובכל פעם היה אחד מדרי המקלט ה'קרבן' למוצא שפתיה ופותחת את חרצובות לשונה, **והייתה פוגעת ועולבת ללא רחמנות**, והאנשים הרגישו מאד שלא בנוח, וגם כי ידעו, שאין ממש בדבריה. האנשים ישבו שם על ביתם וילדיהם ולא היה נעים כלל לקבל מקלחת של צוננים מפיה. **יום אחד, הרגישו יושבי המקלט, כי הגדישה את הסאה ואי אפשר עוד להבליג וכי הגיעו מים עד נפש**

"הוחלט ביניהם, כי בלית ברירה יוציאו אותה מהמקלט ושתלך לחפש ערי מקלט אצל מי שמעוניין לשמוע את דבריה. לפני שניגשו לבצע את התכנית אמרו דיירי המקלט זה לזה, כי אין זה מהנכון לעשות כזה צעד בלא לשאול את פי הרה"ק רבי גדליה משה, אשר יושב שם עמם במצר".

"כאשר ניגשו לפני הרה"ק ואמרו לו, כי הגיעו מים עד נפש ואי אפשר עוד להבליג על הביזיונות שעוברים כאן מדי יום דיירי המקלט ומשפחותיהם, והציעו לפניו את התכנית, שעומדים לעשות בעוד כמה דקות - השיב להם הרה"ק: 'מי אני שאומר לכם מה לעשות, ובכלל מה באתם אליי לשאול? אך לפני שתרצו לבצע את זה, אבקש מכם, לשמוע סיפור על אבי הרה"ק רבי שלמה שנסתלק לא מזמן, לפני שלוש שנים, וכולכם הכרתם אותו'."

"בעת שהתגוררנו בזוועהיל חלתה אחותי ע"ה, **וכאשר בא אבי לבית וראה את מצב בריאותה שמחמיר, אמר שהולך לחפש ביזיונות, כדי שיזכה על-ידי זה לרפואתה**. וכך היה, אבי היה אפוטרופוס מטעם ה'תלמוד תורה' על שכירות של כל מיני דירות וחנויות בעיירה, והלך לחנות של אשה אחת בשוק והזכיר לה, שכבר כמה חודשים לא שילמה על החנות ששכרה ואמנם עד עתה לא הזכיר לה על החוב, אך בינתיים החוב הולך ומצטבר".

"מיד החלה האשה לצעוק עליו, כיצד אינו מתבייש לבקש ממנה כסף על השכירות, **ובתוך דבריה ביישה אותו: וכי חושבים אתם שאתם רבי?** וכו', ובצעקתה, כי גדלה, **הגיעו מיד הרבה אנשים מבאי השוק ועמדו סביבו והקשיבו, ואבי עמד ושתק והקשיב לכל דבריה ולא השיב לה כלום"**.

"כמובן, ביזיונות לא חסרו לו מהמעשה, **ובא לביתו בשמחה רבה ובישר שבעז"ה הבת תבריא בקרוב, כי ע"י הביזיונות פעל עבורה רפואה, וכך היה.** אחר תקופה חלתה, שוב והלך שוב לחפש ביזיונות ולא עלתה בידו בשום אופן למצוא ביזיונות, **ושב לביתו בשברון לב ביודעו, כי מן השמיים נגזרה הגזירה, ואכן אחותי הסתלקה ע"ה לבית עולמה"**. אמר להם רבי גדליה משה: **'בימים האלו שעלה המוות בחלוננו והמצב מסוכן, ואי-אפשר לצאת מהמקלט לחפש ביזיונות, הביאו לנו את הסגולה של הביזיונות לתוך המקלט, ואיה השכל שלכם להוציא את זה החוצה?!'."**

אִם רְאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים- האדמו"ר רַבִּי גְּדַלְיָה מֹשֶׁה גוֹלדְמָן מזוועהיל זצ"ל

מספר הרה"צ רבי יוסף טויסיג אדמו"ר מבעלעד שראה רשימה בבית הרה"ק מהרי"ט זצ"ל ושאל לאביו, הרה"ג ר' יחזקאל זצ"ל: "מה פישרה של רשימה זו שהינכם שומרים אותה?". וסיפר לו: "בשנת ה'תש"ח בעת המלחמה, כאשר חלתה אחותי הרבנית הינדא ברים ע"ה אשת הגה"צ רבי חיים ברים זצ"ל (בתו של האדמו"ר רבי ישראל ממאטרסדארף זצוק"ל) הלך רבי חיים לבקש ברכה ולשאול בעצת קודשו של רבה של ירושלים הגרי"ץ דושינסקי זצוק"ל **וביקש להוסיף שם כדי שהרבנית תאריך חיים**".

"לשמע דבריו החלו ידיו מרתתין ואמר: 'אני כתלמידו של מורי הגה"ק בעל 'ערוגת הבושם' זצוק"ל, איני מסוגל לכך, לאחר ששמעתי מפיו הקדוש שמי שאינו יודע את סוד שינוי השם יכול ח"ו לקלקל, יותר ממה שיכול להועיל! אולם, לך נא ראה אל האדמו"ר רבי גדליה משה מזוועהיל, **הוא יודע את הסוד וישאל האם שייך להוסיף לה שם לרפואתה'**. והוסיף ואמר: **'הוא בוודאי יאמר לך שאינו יודע אזי תאמר לו שאני הוריתי בתור מרא-דאתרא שיוסיף עוד שם**'."

כאשר בא אבי (ר' חיים ברים) אל הרבי ומסר את בקשתו, התחמק הרבי תחילה כפי שצפה הגאון דושינסקי זצ"ל. אך, כשמסר לו את פקודת המהרי"ץ לשמע הדברים נענה הרבי ואמר: 'להוסיף שם לא יעזור. במקרה זה צריך גם לעשות 'פדיון נפש'. כאשר רצה אבי לילך להביא מאה ושישים מטבעות הצריך לפדיון נפש, אמר הרבי: **'כאן לא יועילו מטבעות, כאן צריך אנשים שיקבלו עליהם חלק מהמחלה ויתנו לה משנות חייהם כמתנה**'."

"החל לבכות אבי לפניו, שמצב בריאותה מאוד קשה, **ובימים אלו של מלחמה שכולם בפחד מה ילד יום, מי יסכים ליתן לה שנים במתנה?**'. השיב לו הצדיק, שייקח דף, **וייקח חמישים חתימות של אנשים שנותנים כל אחד שנה עבורה, ויאמר להם בשמו, שהוא ערב, שכל מי שיחתום שנותן עבורה שנה יעבור את המלחמה בשלום**'. באותם ימים טרופים היה זה מציאה העולה על כל דמיון לקבל ברכה קדושה כזו, כיוון שרבים לא שרדו את המלחמה".

"כאשר בא אבי למקלט הראשון, נעמד עם עיניים דומעות, ואמר לדיירי המקלט: **'זוגתי מאוד חולה, והרבי מזוועהיל אמר, שמי שחותם שנותן שנה עבורה יעבור את המלחמה בשלום**'. מיד נהיה רעש גדול, וכולם ביקשו לחתום, **כי מי לא רצה ביטוח חיים במצב כזה**. אבי החל לספור וראה שעוד מעט מתמלאת רשימת החמישים שמות - והתור עוד לא נגמר... **כאשר נתמלאו חמישים החתימות בקושי הצליח לקחת את הדף ולפלס לו דרך, כי אנשים רבים רצו לחתום**'."

"מיד הלך בזריזות לבית הצדיק, והגיש לרבי את הדף, הרבי הביט בדף המוגש אליו והוסיף בכתב ידו: **'הנני ערב, שלא יארע להם דבר**' וחתם את שמו 'גדליה משה בן הרה"ק מזוועהיל'. ואז פנה לאבי ואמר לו: 'עכשיו אפשר להוסיף שם. ושאל אותו: 'היאך קוראים לה?' והשיב לו: 'הינדא בת חיה הנלה'. אמר לו הרבי: **'נוסיף לה את השם "רוחמה", שירחם ה' ויהיה לה רפואה שלמה**'. **ואומנם זכתה לאריכות ימים וחייתה עוד 50 שנים בדיוק עד לשנת ה'תשנ"ח, וכל אלו שחתמו, עברו את המלחמה והאריכו ימים כדברי הצדיק- ודף זה עם החתימות - וכתב ידו של רבנו מונח לפניך**".

ענוותנותו של הרב הייתה מופלאה ביותר, וכך סיפר רבי אליהו ראטה: בימים ההם, כשהרה"ק מסאטמר זיע"א עדיין התגורר בשכונת 'בית ישראל' שבירושלים, הגיע מישהו ונקש על דלתו של רבינו ושאל אותו: "היכן מתגורר הרבי?". על אף שהלה התכוון אל האדמו"ר, מגודל ענוותנותו לא חשב רבינו, שהכוונה היא אליו ולפיכך לקח את אותו יהודי והוליכו לביתו של הרה"ק מסאטמר ואמר לו: "**כאן מתגורר הרבי!**".

להלן סיפור מופלא, שהובא בספר **'צדיק יסוד עולם'** מפי בעל המעשה, שהיה לו בית חרושת למשקאות. פעם בערב יום כיפור קיבל טלפון ממחלקת הבריאות בירושלים, שיבוא מיד למשרד, היות שהוגשה תלונה כי נמצא עכבר בתחתית אחת מבקבוקי המשקאות שלו. השותף שלו פנה אליו ואמר: "יש לך רבי, תלך להזכיר אצל הרבי שלך".

נכנס היהודי לצדיק, ושח בפניו העניין, שבדרך כלל הוא שם לב לכל בקבוק שיוצא מבית החרושת, אך עתה מחמת לחץ העבודה בחגים, כנראה שקרתה הקלה. נענה הצדיק ואמר: "אל דאגה". וניגש לארון, הוציא חומש, והחל קורא בפרשת וישלח, עד חמישי. אחר פנה אליו, ואמר: "**לך ואל תחשוש, ותדבר ללא מורך לב**". מיודענו הגיע לשם, ונכנס לחדר נוכח ארבעה פקידים, שעמדו לעסוק בענייננו. הפתיחה לא ניבאה טובות. האחד מהם פתח בדברי קטרוג ודיבר כנגדו קשות:

"**לא ניתן לכם שתרעילו את כולם... הזמנים נשתנו, ופה נשליט בחוזק יד את ההקפדה על בריאות הציבור**". לאחר מכן הצטווה לצאת החוצה לחכות בחוץ להחלטתם, ולאחר כמחצית השעה נקרא היהודי להיכנס, ולמרבה הפלא, אותו שזעם כנגדו בתחילה, פנה אליו ואמר: "**ראה, היום ערב יום כיפור וצריך לקבל סליחה מהקב"ה, ולכן אנו סולחים לך הפעם, אך היזהר שפעם שנייה לא יקרה שוב...**"

כשסיים אותו פקיד בכיר דבריו, ציווה על אחד הפקידים שם להכניס לארון את הבקבוק, שיישאר למשמרת, לפקוד לימים יבואו אותו עוון, **והנה כאשר עמד להניחו בארון נשמט הבקבוק מהארון ארצה, ונופץ לרסיסים**. כשחזר אותו יהודי לאדמו"ר, וסיפר לו את שהתרחש, אמר לו הרב: "הן אמרתי לך שלא יארע לך דבר". והנה, כאשר ישב אותו חסיד בבית הצדיק, נכנסה הרבנית וביקשה, שיפתחו לה פחית שמן.

בדרך כלל מסתפקים בנקיבה חור קטן בצדי שולי הפחית. אולם הפעם הרב ציווה ופתחו את המכסה כולו של הפחית מסביב, **כשהוסר המכסה, נתגלו חרקים צפים בתוך השמן מעל**. וכיוון שהיה מייצור של חברה ממשלתית מפורסמת, **ציווה הצדיק על אותו חסיד, שייקח את הפחית למשרד הבריאות, ויראה שגם בחברה מטעמם עם מכונות משוכללות, זה עלול לקרות.**

גם כיום, הפוקדים את ציונו בשני, חמישי ושני, רואים ישועות. להלן אחד הסיפורים, מני רבים, המעיד על כך: באמצע חודש סיוון ביום שני הגיעה ש.י. להתפלל בציון הקדוש וביקשה מבורא עולם, שיחוס וירחם על בנה ש. **בחור בן 26 הלומד באחת הישיבות הליטאיות במרכז הארץ ועדיין לא נישא**. באותו יום הגיעה לציון הקדוש ג.ל. **וביקשה מבורא עולם, שיחוס וירחם על בתה בת 25 עובדת ומוצלחת ממש כלילת המעלות אך שידוך- אין**.

ביום חמישי הגיעו השתיים לציון הקדוש ושוב התפללו וביקשו מהבורא, שירחם עליהן ועל ילדיהן ויזכו להשיאם כל אחד עם בן זוגו המתאים עבורו. ביום שני בפעם השלישית הגיעו שוב שתי הנשים התפללו וביקשו. אחת מהן - שמה ש. פרצה בבכי והתחננה לבורא עולם, **בכייה הלך וגבר עד שהמיס את הלבבות של המתפללות מסביבה.** כאשר ג. סיימה להתפלל ולבקש יצאה מבית העלמין ופגשה ב- ש. שזה עתה יצאה ג"כ לדרכה. אז החליטה ג. שהיא חייבת לגשת ולשאול את ש. **מדוע בכתה כל כך, והאם היא זקוקה לעזרתה?**.

ש. אינה מכירה את ג. '**במקרה**' הן נפגשו שלוש פעמים בציון הקדוש ו-ג. פנתה אל ש. ושאלה אותה: "מה קרה?" ו-"האם היא זקוקה לעזרה כלשהיא?". ש. הביטה לעברה של ג. וענתה לה: "**רק בורא העולם יכול לעזור לי", והיא גוללה בפניה את סיפורה.** לאחר שסיימה את דבריה היא פנתה אל האישה, שעומדת מולה ועכשיו היא מפנה את שאלתה אל-ג.

"**ומדוע את הגעת להתפלל כאן בציון?**" והיא סיפרה לה, שיש לה בת שזקוקה לשידוך, והיא מאוד מוצלחת וכו'... **כעבור שבועיים ימים הגיעו ש.י. ו- ג.ל. להודות על הנס המשותף וחילקו שם עוגות ושתייה כאות תודה.**

אִם רְאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים - הַגָּאוֹן הָרַב שְׁלֹמֹה אִבְּן דָּנָאן זצ"ל

הגאון הרב שלמה אבן דנאן זצ"ל- נולד בשבת, ט' בסיוון ה'תר"ח (1848) בפאס שבמרוקו. כבר בילדותו נודע במידותיו הטובות, בכושר זיכרון מופלא ובפיקחותו הרבה. למד תורה מפי חכמי העיר פאס. כשהיה כבן עשר שנים בלבד התייתם מאביו. סבו, הגאון ר' שמואל, גידלו והדריכו והוא למד מפי דודו הגאון ר' יצחק אבן דנאן ומפי גדולי חכמי פאס. כשהיה כבן 15 שנים החל ללמוד קבלה, תוך שהוא נוהג בפרישות רבה ובהקפדה על קיום כל פרטי המצוות. בהיותו כבן 18 מסר שיעורי תורה בעירו. העמיד תלמידים רבים שמהם יצאו גדולי תורה, דיינים ורבני ערים. בשנת ה'תרל"ה (1875) עלה לארץ עם דודו הגאון ר' יצחק אבן דנאן כדי לבדוק אפשרות להתיישב בה. לאחר 33 ימים המשיכו לאלכסנדריה שבמצרים. בהמשך שב רבינו לפאס והתמנה לגזבר ולפרנס הקהילה. דאג לעניי העיר ותמך בכל יהודי שמטה ידו. בשנת ה'תרל"ט (1879) התמנה לדיין בביה"ד בפאס. בשל חריפותו ובקיאותו בתורה זכה להערכה רבה וכונה בקרב העם 'הרמב"ם אלפסי', משום שהשוו אותו לרמב"ם בשל חריפותו בתורה, והכינוי 'אלפסי' נקשר לעיר פאס שבה נולד. נודע כדרשן מעולה, פוסק דגול ובקי בתורה הקדושה. מקהילות שונות בצפון אפריקה, מכל רחבי מרוקו ואף מגיברלטר הופנו אליו שאלות בהלכה. היה בקי גדול גם בספרות ההלכה של חכמי אירופה והרבה להזכיר את דבריהם בחיבוריו.

רבינו פעל רבות לטובת ענייני הקהילות היהודיות ועמד בקשרים עם ראשי השלטון במרוקו ועם נציגי השלטון הצרפתי שרכשו לו כבוד והערכה. למרות מעמדו נודע בענוותנותו ובמסירותו לצורכי הציבור. בשנת ה'תרע"ד (1914) נבחר לייצג את הקהילה היהודית באסיפה שכינס השלטון הצרפתי. בשנת ה'תרע"ט (1919) התמנה לדיין בביה"ד הגדול לערעורים ברבאט, בראשות הגאון ר' רפאל אנקווא. בשנת ה'תרפ"א (1921) שב לפאס וכיהן כרבה הראשי וכאב"ד. התייצב לפני השלטונות, הגן על אחיו היהודים ודרש את זכויותיהם. רוב ימיו היה מדוכא בייסורים. בתו מרת פריחה נפטרה בצעירותה לאחר מחלה ולאחר מכן נפטרה גם רעייתו. למרות הצער והייסורים המשיך בעבודת הקודש ועד ימיו האחרונים נשאר צלול בדעתו. ביוה"כ של שנת פטירתו כשאמר 'כל נדרי' בציבור, השמיט את המילים המתייחסות ליום הכיפורים הבא. הציבור הבחין בכך והזדעזע. בתחילת חודש חשוון חלה ומצבו החמיר. נפטר במוצ"ש כ"ח בחשוון ה'תרפ"ט (1928). חי כ־80 שנים. בהלווייתו השתתפו רבבות יהודים מפאס ומערים נוספות, ובהם רבני מקנאס וצפרו, לצד ראשי השלטון ונציגי הדתות השונות. ציונו בפאס שבמרוקו. בנו הגאון ר' שאול המשיך בדרכו ולימים התמנה לרבה הראשי של מרוקו.

סבו (מצד אביו): הגאון ר' שמואל. **סבו (מצד אמו):** ר' משה בוטבול. **אביו:** ר' משה. **אמו:** מרת חנה. **אשתו:** מרת סולטנה (בת ר' שאול אבן דנאן. נפטרה ב-כ"ג בסיוון ה'תרפ"ו [1926]). **בניו:** הגאונים ר' משה (אב"ד הראשי של פאס, בעל 'זיכרון משה'), הגאון ר' שאול (אב"ד מוגאדור, חבר בית הדין לערעורים ברבאט ולימים רבה הראשי של מרוקו, בעל 'הגם שאול'), ר' אליהו. **בתו:** מרת פריחה (נפטרה ב-כ"ח באב ה'תרפ"ב [1922] בהיותה כבת 27 שנים). **מרבותיו:** הגאונים סבו ר' שמואל, דודו ר' יצחק אבן דנאן (בעל שו"ת 'ליצחק ריח'), ר' אבנר ישראל הצרפתי (האי"ש), ר' שאול אבן דנאן. **מתלמידיו:** הגאונים ר' מתתיהו סירירו (דיין ומורה צדק בפאס), ר' משה בן שמחון (דיין במוגאדור), בניו ר' שאול ור' משה. **מספריו: •אשר לשלמה-** שו"ת **•בקש שלמה-** שו"ת, נדפס לאחר פטירתו.

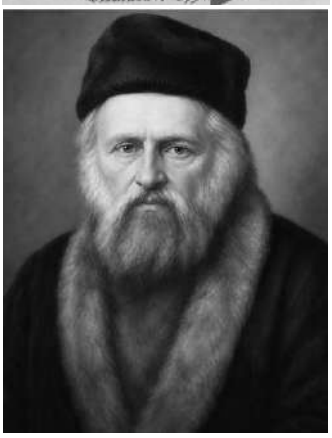
בטרם מלאו לו עשר שנים, נפטר עליו אביו הצדיק, ר' משה. בתוך ימי החודש לפטירת האב הקדוש, רגזה עליו אימו הצדקנית והיכתה אותו במקל עד שבכה בכי תמרורים. הבן הלך בהיחבא לקבר אביו, שפך שיחו בבכי וסיפר לאביו: "אבי ראה המקל, אשר הִכּתני בו אמי!". הוא שב הביתה ולא סיפר על כך מאומה. האב הקדוש בא בלילה לאשתו בחלום ודיבר איתה קשות: "למה הרבצת לשלמה בני? את יודעת כי הוא בא אלי והגיד לי את אשר עשית לו וגם את המקל הראה לי? אם תוסיפי לעשות לו כזאת, הלא אעניש אותך בפיק ברכיים!", ונעלם. השכם בבוקר, האם סיפרה לאנשי ביתה את החלום ותיפעם רוחה. הם שאלו את הבן, ואז סיפר להם בתום לב את אשר עשה.

באחד הימים בשעה שאחד מתלמידיו הלך לביהמ"ד, עברו מולו גויים שהלכו להתפלל במסגד. אחד מהם נגע בתלמיד בטעות במהלך הליכתו. היה איתם שייח. הגוי פנה לשייח ושאל: "נגעתי בטעות ביהודי, האם אני יכול להתפלל או שצריך לטבול קודם?". השייח ענה: "אתה חייב לטבול, היהודי טימא אותך!". התלמיד שמע את דבריו, הלך לרבינו וסיפר לו מה שאירע. הרב אמר שהוא יודע כיצד ללמד אותם לקח. יום אחד קבוצת מוסלמים הגיעה לרב כדי להתדיין עימו בכמה דברים. הרב, שידע זאת מראש, הכין את תלמידו. הוא אמר לו, שכאשר הקבוצה תגיע, תבוא לשאול את השאלות הבאות. כאשר הקבוצה הגיעה התלמיד נכנס ושאל: "הרב, יש לי שאלה - שרץ שנפל לתוך יין, האם הוא מותר או אסור?"- "צריך להוציא את השרץ ומותר לשתות את היין". התלמיד המשיך להקשות: "רבינו, יהיה לי בקבוק יין ובטעות הגוי נגע ביין. מה דינו?"- הרב ענה: "היין נסך. צריך לשפוך אותו ואסור לשתות אותו". המוסלמים נפגעו עד עמקי נשמתם. הצדיק עשה אותם יותר גרועים משרץ! הסיפור הגיע לאוזניו של הקאדי, שהיה שונא יהודים מובהק. המלך היה אוהב את היהודים, שכן ידע והכיר את מעלתם. בני ביתו של הצדיק חששו לגורלו. אולי כדאי לרב להיעלם מהמקום?! הרב לא הגיב. כעבור שעה קלה שני שוטרים הגיעו לבית הרב ובידיהם צו מאסר של הקאדי. הם אמרו שהרב צריך להתייצב למשפט. כשהגיע לשם, ראה שלושה שופטים וביניהם הקאדי. הקאדי פנה לצדיק ושאל: "האם זה נכון מה ששמעתי שהרב אמר?". הצדיק השיב כי הוא פסק על פי התורה הקדושה. הקאדי גזר על הצדיק דין מוות. לקחו את הצדיק למאסר וקבע כי למחרת ימיתו אותו.. כשביקשו לתת לרב אוכל, גילו לתדהמתם כי התא ריק! הדלתות נעולות אבל הצדיק לא נמצא! השמועה התפשטה. המלך ששמע זאת, שלח צבא שיגן על היהודים מפני פרעות העלולות להיגרם מהמוסלמים. החיילים הגנו על היהודים. אולם הצדיק נעלם. כאשר הסיפור הגיע לאוזני החיד"א, הוא פנה לאנשים שהיו לידו ושאל בפליאה: "מדוע אתם תמהים? וכי אתם חושבים כי המקובל ר' שלמה אבן דנן לא יודע את שמות הקודש? הייתה שעת סכנה והרב היה חייב להשתמש בהם".

אִם רְאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים - הַגָּאוֹן הָרַב רְפָאֵל זִיסְקִינְד הַכֹּהֵן זצ"ל

הגאון רבי רפאל זיסקינד הכהן מהמבורג זצ"ל- נולד ב-כ"ד חשוון ה'תפ"ג (1722). כבר בילדותו ניכרו בו כישרונות מופלאים. בהיותו כבן תשע פרנסי המקום סמכו על ידיעותיו בתורה. החזן ששימש גם כרב הפנה אליו שאלות שהגיעו לפניו. כך נמשך הדבר במשך כשנתיים. באחד הימים, בהיותו כבן 11, ראה גדיים מבעד לחלון ביה"כ, ויצר הילדות התעורר בו. הוא תפס גדי בקרניו ורכב עליו. באותה שעה הגיע החזן כדי לשאול אותו שאלה וראהו רוכב על הגדי- ובכך הסתיימה תקופת 'רבנותו' בילדותו. בצעירותו למד במינסק אצל קרובו הגאון ר' אריה לייב גינצבורג (בעל ה'שאגת אריה'), ונודע כעילוי מופלג. בהיותו כבן 14 שב לבית אביו, לאחר שרבו סבר כי שוב אינו זקוק לרב שילמדו. לאחר נישואיו המשיך לשקוד על התורה במינסק במשך כשש שנים. בשנת ה'תק"ב (1742), בהיותו כבן 19, התמנה לראש ישיבה. בהמשך כיהן ברבנות בקהילות רקוב, וילקומיר, מינסק, פינסק ופוזנא. בתקופת כהונתו בפינסק נפגש עם המגיד ממזריטש, ר' דב בער והתרשם עמוקות מהמגיד ונטה במידת־מה לדרכי החסידים.

לצד זאת היה בידידות עם הגר"א מווילנה ונמנע מלהתערב במחלוקת שבין החסידים למתנגדים. בשנת ה'תקל"ו (1776) התמנה לרבן של שלוש קהילות אה"ו- אלטונה, המבורג וואנדסבק. כיהן בתפקיד במשך כ־23 שנים. נודע בתקיפותו בענייני הדת ובמאבקו בתנועת ההשכלה. האמת הייתה נר לרגליו ולא חת מפני איש. נודע בזהירותו המופלגת בענייני שמירת הלשון. כאשר באו אנשים לביתו ביקשם שלא לדבר בפניו על אדם אחר, מחשש שייכשלו בלשון הרע. לעת זקנותו פרש מרבנות קהילות אה"ו. בין הטעמים שנמסרו לפרישתו היו גילו ורצונו לעלות לארץ ישראל. לאחר פרישתו קיבל מכתב הוקרה על פועלו למען הקהילה. נפטר בכ"ו בחשוון ה'תקס"ד (1803). חי כ־81 שנים. ציונו באלטונה שבגרמניה.

אביו: הגאון ר' יקותיאל (אב"ד מחוז ליבוניה). **אמו:** מרת בונה. **אשתו:** מרת תמר (מצאצאי הגאון רבי יהושע פלק כ"ץ, בעל ה'סמ"ע'). **ילדיו:** הגאון ר' צבי הירש (אב"ד ור"מ קראטשין). **חתניו:** הגאונים ר' צבי הירש יאנוב (אב"ד פוזנא ופיורדא), ר' יחיאל מיכל שפייאר (אב"ד ור"מ גלהויזין), ר' אליעזר ליזר קצנלנבוגן (תלמידו ועורך הספר 'זכר צדיק'). **מרבותיו:** הגאון רבי אריה לייב גינצבורג (בעל ה'שאגת אריה'). **מתלמידיו:** הגאונים ר' חיים איצקוביץ' מוולוז'ין, ר' זלמן איצקוביץ' מוולוז'ין, ר' אליעזר היילבוט (בעל 'משנת דרבי אליעזר'). **מספריו: •ושב הכהן**- שו"ת **•תורת יקותיאל**- חידושים וביאורים על שו"ע יורה דעה ותשובות **•מרפא לשון**- מוסר ותוכחה **•שאלת הכהנים תורה**- חידושים וביאורים על מסכתות מסדר קדשים ומסכת יומא **•דעת קדושים**- דרושים.

לא היה קל לתושבי העיר המבורג למצוא רב כלבבם. הציפיות היו גבוהות - **הם חיפשו רב שיהיה גם חריף וגאון וגם נעים הליכות, רב שמצד אחד יהיה תקיף ואמיץ, ומצד שני רצו רבים מתושבי העיר כי הרב יהיה גם בעל נטייה להשכלה**, שבאותם ימים כבר פשטה בקרב רבים מבני העיר. כשבא לפניהם רבי רפאל הכהן- נראה היה להם כי מצאו את האדם המתאים. על גאונותו העידו עליו ספריו, ונועם הליכותיו היה בולט לעין.

כשבא רבי רפאל לראשונה להמבורג פגשוהו תחילה כמה מעשירי העיר, שנטו להשכלה. הם רצו לדעת האם ישנו סיכוי כי יום אחד הרב יעזור להם ויחזקם בהפצת רעיונות ההשכלה, **לפיכך אמרו לו- 'כי אם רצונו להתקבל כרב העיר, עליו לנסוע לברלין ולקבל שם הסכמה מאת "רבי" משה מנדלסון, מי שהיה מנהיגם של המשכילים**, וזאת על מנת שמנדלסון יתהה על קנקנו של הרב החדש'.

רבינו שגדל והתעלה בליטא, שם לא הכירו עדיין את נגע ההשכלה, לא שמע את שמו של אותו משכיל נסע לשם לתומו. משהגיע את ביתו של מנדלסון בברלין נכנס פנימה. לתדהמתו, **מצא אותו יושב ולומד תנ"ך בגילוי ראש** (זאת משום שאחת מהאידיאולוגיות שלו הייתה לוותר על המנהגים. הוא טען כי המנהגים הם לא חובה, וכיוון שהיהודים נראים אחרת, הגויים שונאים אותם). רבי רפאל נדהם, מעולם לא חשב כי ייתכן דבר שכזה. מנדלסון הרים את ראשו וקיבל בשלום לבבי את הרב, עליו ידע ממברק שקיבל ממשכילי המבורג. הרב הנסער, שהיה איש אמת ולא חת מאף אדם, ענה לו בתקיפות: "**אֵין שָׁלוֹם, אָמַר ה', לָרְשָׁעִים**" (ישעיהו מח,כב).

עוד בטרם ענה לו מנדלסון, המשיך הרב ואמר: "**לקבל הסכמה מפורק עול שכמוך?! עדיף לי להיות מנקה רחובות מלקבל הסכמה על רבנותי מאפיקורס שכמותך!**" ובמרירות לב יצא מהבית. עוד לפני שהגיע להמבורג הגיע לשם מברק ממנדלסון שכותב: "עדיין לא הספקתי לדבר איתו וכבר צעק עליי וחירף אותי שאני לומד תנ"ך בגילוי ראש, וזאת למרות שבא לקבל ממני הסכמה- קרא אותי בשם 'אפיקורס', **דווקא בגלל זה אני ממליץ לכם לקבל אותו, מכיוון שאיש אמת הוא באופן מוחלט, ולא ישא פני איש**". וכך קיבל את המינוי ושימש כרבה של אה"ו ונלחם במשכילים.

פעם אחת בא אל ר' רפאל אחד מן ה'משכילים', שהיה תלמיד של מנדלסון, ואמר לו: "שמעתי שהרב אומר **שכל אדם מרומז בתורה**. אולי יוכל לומר לי היכן מרומז מנדלסון בתורה?". מנדלסון היה בעל מום (היה גיבן), והיה חותם את שמו: מבמ"ב (משה בן מנחם ברלין. כי היה גר בברלין). אמר לו הרב רפאל הכהן על אתר: "**מָשְׁחָתָם בָּהֶם מוּם בָּם** (ראשי תיבות: **מבמ"ב**) - **לא יֵרָצוּ לכם**". וה'משכיל' נדהם מחוכמתו הרבה של הרב ועזב את הרב בבושת פנים.

אִם רְאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים – האדמו"ר הָרַב מָרְדְּכַי רֹקַח זצ"ל

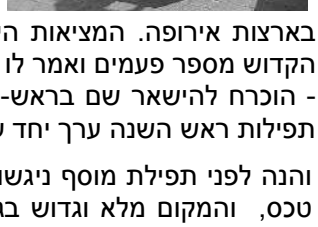
הגאון הרב מרדכי רוקח מבילגורייא זצ"ל- נולד בבעלז בשנת ה'תרס"א (1901) כבן שישי. נקרא מרדכי על שם זקנו, האדמו"ר ר' מרדכי מזוועהיל, שהיה חותנו של סבו מצד אמו, ר' אברהם שמואל מברזנה. בעודו ינוקא הורה אביו להעמיד את עריסתו בחדר הספרים שבו למד במשך היום והלילה. ניחן בכישרונות מופלגים. בעודו ילד ביקש ממנו אביו לחזור על דברי התורה ששמע. לתדהמת השומעים חזר עליהם בלא להחסיר פרט. בצעירותו למד מדי יום בחברותא עם אביו ונודע כת"ח מופלג, חריף ובקי. בשנת ה'תרפ"ו (1926), בהיותו כבן 24 הוצעה לו רבינות בילגורייא בהסכמת אביו. לאחר פטירת אביו בשנת ה'תרפ"ז (1927) הוכתר לרבה של העיר. הקים ת"ת, ניהל חצר חסידית וערך שולחנות. עם פרוץ מלחמת העולם השנייה שלח את אשתו (שהייתה בעלת אזרחות רוסית) ושני ילדיהם לבית הוריה שברוסיה. רבינו עצמו נדד ממקום למקום ולבסוף הצטרף לאחיו, האדמו"ר ר' אהרן מבעלזא, ששהה כפליט בפרמישלן. אשתו ושני ילדיהם נרצחו בשואה. ב-ט"ו אייר ה'תש"ג (1943) הגיע יחד עם אחיו להונגריה, לאחר שהובריחו מגטו בוכניה, ושהה בבודפשט. ב-כ"ד טבת ה'תש"ד (1944) יצאו הוא ואחיו מהונגריה בדרכם לארץ לאחר שנודע כי הגסטפו דורש את הסגרתם לידי הגרמנים. לאחר כשבועיים הגיעו לארץ ורבינו התיישב בתל-אביב. סייע בשיקום חסידות בעלזא לאחר החורבן, ייסד את החדר החסידי הראשון של בעלזא בת"א וכיהן כנשיא מוסדות החינוך של החסידות בת"א ובירושלים. בשנת ה'תש"ז (1947) התחתן בשנית. נודע כעניו, גאון, חריף ובקי. בסוף שנת ה'תש"ט (1949), בעת ששהה בקרב יהודי מערב אירופה, הורע מצבו הבריאותי והוא שב לארץ. נפטר ב-כ"ה בחשוון ה'תש"י (1949). חי כ־48 שנים. על פי הוראת אחיו, האדמו"ר ר' אהרן מבעלזא, נטמן בבית העלמין העתיק בטבריה, בסמוך לתלמידי הבעש"ט. על שמו נקראו רחובות 'תכלת מרדכי' בקריית בעלז בירושלים ובבית שמש.

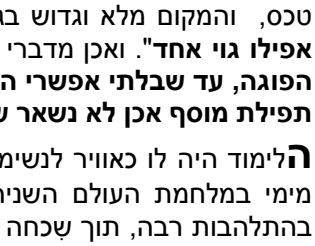

סבו (מצד אביו): האדמו"ר ר' יהושע מבעלזא. **סבו (מצד אמו):** האדמו"ר ר' אברהם שמואל מברזנה. **אביו:** האדמו"ר ר' ישכר דב (האדמו"ר השלישי מבעלזא). **אמו:** מרת חיה דבורה. **נשותיו:** מרת שבע (בת ר' משה אהרן, בן האדמו"ר ר' דוד שלמה מקוברין; נרצחה בשואה עם שני ילדיהם), מרת מרים (בת ר' צבי גליק; זיווג שני, נישאו בשנת ה'תש"ז [1947]). **ילדיו (זיווג ראשון):** מרת אלטע בת ציון (נפטרה בשנת ה'תרצ"א [1931]), מרת רבקה מרים הי"ד (נרצחה בשואה). **ילדיו (זיווג שני):** האדמו"ר ר' ישכר דב (האדמו"ר מבעלזא). **מרבותיו:** אביו, האדמו"ר ר' ישכר דב מבעלזא. **מספריו: •פרשת מרדכי-** דברי תורה וחידושים שנלקטו מתורתו.

עוד בצעירותו, לפני שהגיע למצוות, כבר התבלט רבינו בידיעותיו המקיפות בתורה ונחשב כבר-אוריין מובהק. באותם הימים היה בקי בכמה מסכתות עם מפרשיהם, והלומדים בבעלז היו מעניקים לו תשורות, כדי שיואיל להרצות בפניהם מפניניו. את חידושיו העלה על הכתב בכרכים שלמים, שכן הצטיין כספרא רבא. באחת הפעמים התקנא בו אחד מ'חבריו', שעינו הייתה צרה בהצלחתו ובכבוד שהוא נוחל. **הלה גנב ממנו את כל כתבי חידושיו עליהם עמל רבות, והשליך את כולם לאש, עד שנעשו אפר.** את כאב ליבו של רבינו על עמלו שעלה בעשן, לא ניתן לתאר, **אולם הוא הבליג על המעשה הנפשע באצילות נדירה, ולא הכלים את פני המשחית.** בכך הוכיח שהצטיינותו לא הייתה רק בתורה, אלא גם במידות והליכות שבין אדם לחברו, **עד שאביו השתבח בו שהוא מן הנעלבים ואינם עולבים.** (מרביצי תורה).

סיפר הרה"ח ר' מרדכי פרידמן מופת גלוי שראה בעצמו בראש השנה בשנת ה'תש"י, בעת ששהה רבינו בעיר מילאנו במסגרת מסעו בשליחותו של אחיו כ"ק מרן ר' אהרון רוקח זי"ע לחיזוק שארית הפליטה בארצות אירופה. המציאות הייתה, שרבינו לא הספיק להגיע לארץ ישראל לפני ראש השנה. בעת שהותו באנטוורפן ניגלה אליו אביו הקדוש מספר פעמים ואמר לו לשוב במהרה לארץ ישראל, ואכן מיד שם לדרך פעמיו, אך כשהגיע לאיטליה והתעתד להפליג לארץ ישראל - הוכרח להישאר שם בראש-השנה. כל זאת – משום שבאותה העת הייתה שביתה של האוניות. לכן נאלץ להישאר בעיר מילאנו ואת תפילות ראש השנה ערך יחד עם הרבה אנשים מפליטי המחנות, ששהו שם בעת ההיא עימו.

והנה לפני תפילת מוסף ניגשו אליו כמה אנשים ואמרו לו, שליד מקור המים - המקום שבו צריכים לומר תפילת 'תשליך' - מתקיים היום טכס, והמקום מלא וגדוש בגויים ,עד שבלתי אפשרי יהיה להגיע לשם. נענה הגה"ק מבילגורייא ואמר: "**עד ה'תשליך' לא יהיה שם אפילו גוי אחד**". ואכן מדברי רבינו לא נפל דבר. בעת שהתפללו תפילת מוסף (רבינו שימש כש"ץ) **החלו לפתע לרדת גשמי זעף ללא הפוגה, עד שבלתי אפשרי היה כלל להיות בחוץ, וכל הגויים שהתאספו במקום המים, התפזרו בזריזות והלכו לבתיהם, עד שבסיום תפילת מוסף אכן לא נשאר שם אף גוי אחד, הגשמים פסקו, וליהודים הייתה הרווחה, והם התפללו 'תשליך' ללא גוי אחד אפילו.**

הלימוד היה לו כאוויר לנשימה, היְגִיעה והעיון בכל החושים, בהתפשטות מן הגשמיות, גם בשנים מאוחרות היה מעשה שנאלץ באחד מימי במלחמת העולם השניה, להסתתר בבית חולים במסווה של חולה מאושפז, והיה שוכב במיטתו וגורס משנתו מתוך הזיכרון בהתלהבות רבה, תוך שִׂכחה מוחלטת של כל הבלהות והסכנה ששרוי בה, עד שלא הבחין ולא הרגיש באנשים שנכנסו לחדרו, **האנשים סיפרו, כי באחד הימים עקבו אחר מעשיו, ונוכחו לראות, ששכב ולמד במצב כזה בקול רם שמונה שעות בלי הפסק.**

סיפר הרה"ח ר' חיים יעקב דייטש: "כאשר הגיע הגה"ק מבילגורייא ללודא - רומא, הביאו לפניו ילדה אחת של"ע גופה היה מלא עם אבעבועות רוח, אמר הגה"ק לאם הילדה: 'אבי נתן פעם סגולה נגד אבעבועות רוח, שימרחו את הגוף עם חמאה', ואכן כך עשו, **ולמחרת קמה הילדה בריאה וחזקה כאחד האדם".**

אִם רְאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים- הַגָּאוֹן הָרַב שָׁלוֹם אַהֲרֹן לוֹפֶּס זצ"ל

הגאון הרב שלום אהרן לופס זצ"ל- נולד בחאלב שבסוריה ב-י"ז כסלו ה'תרס"ה (1904). בשנת ה'תרע"ג (1913), בהיותו כבן תשע, עלה עם משפחתו לארץ והם התיישבו בירושלים. למד בישיבת 'פורת יוסף' אצל הגאון ר' עזרא עטייה. בשנת ה'תרצ"א (1931) הוסמך להוראה ע"י רבני ירושלים הספרדים, ובהם הראשון לציון רבי יעקב מאיר, ר' אברהם פילוסוף ורבי בן ציון אברהם קואינקה. לפרנסתו עסק תקופה מסוימת בהוראת צרפתית ואנגלית. בשנת ה'תרצ"ו (1936) ייסד יחד עם הגאון ר' יהודה צדקה את אגודת 'מקבציאל', שמטרתה הייתה להרבות תורה ולהקים מסגרת תורנית לצעירי ירושלים. בשנת ה'תרח"צ (1938) התמנה לדיין בבית הדין הספרדי בירושלים.

לאחר קום המדינה עבר משכונת בית ישראל לשכונת מוסררה (מורשה) בירושלים. והקים בחצר שטראוס בית ספר חרדי לילדי השכונה. היה מקורב לגדולי ירושלים ובהם הגאון מבריסק, הגאון ר' צבי פסח פרנק ור' עמרם בלוי ופעל בשליחותם בענייני היהדות. פעל גם בקרב ילדי המעברות. הקים את אגודת 'מזהירי שבת' שפעלה למען שמירת השבת ולסגירת חנויות ובתי עסק בירושלים לפני כניסתה. בשנת ה'תש"י (1950) התבקש ע"י הראשל"צ ר' בן ציון מאיר חי עוזיאל לקבל את רבנות העיר עכו. ב-כ' אב ה'תש"י נבחר לרב הראשי של העיר. בתפקיד זה כיהן במשך כ־44 שנים עד לפטירתו. פעל רבות להפצת התורה ולחיזוק חיי הדת בעיר. הקים את ישיבת 'אמת ליעקב' ע"ש אביו. שקד על התורה בהתמדה מופלאה ועסק בה כמעט בכל שעות היממה. סדר יומו החל בחצות הלילה. בצעירותו כמעט שלא עבר עליו שבוע בלי שסיים מסכת. ענוותן, חי בפשטות ובצניעות מופלגות. במשך תקופה לא היו מרצפות בביתו. כל עוד נהגו להשתמש בקרח לקירור מזון נמנע מרכישת מקרר. הרבה במעשי צדקה וחסד. חילק חלק ניכר מרכושו לצדקה. במשך שנים החזיק כולל אברכים בירושלים ע"ש אביו ותמך בחתנים בני תורה. מלומד בניסים, זכה לגילויים בחלום ולגילוי אליהו הנביא. נפטר ב-כ"ו בחשוון ה'תשנ"ה (1994), בערב יום השנה הראשון לפטירת אשתו. חי כ־90 שנים. ציונו בהר המנוחות בירושלים.

סבו (מצד אביו): ר' ניסים. **אביו:** המקובל ר' יעקב (דרשן, נשיא וגבאי חברת 'מלביש ערומים' בחאלב; עלה לירושלים בשנת ה'תרע"ג [1913]). **אמו:** מרת חנה. **אשתו:** מרת אורה (בת אסתר. נפטרה ב-כ"ח בחשוון ה'תשנ"ד [1993]). **ילדיו:** הגאון ר' מרדכי חי (אב"ד תל אביב, חבר בית הדין הרבני הגדול וחבר מועצת הרבנות הראשית לישראל), מרת אסתר (נישאה לראשון לציון הגאון ר' אליהו בקשי דורון). **מרבותיו:** הגאון ר' עזרא עטייה (ראש ישיבת 'פורת יוסף'). **חברותא ושותפו לפעילות תורנית:** הגאון ר' יהודה צדקה (ראש ישיבת 'פורת יוסף'; יחד ייסדו את אגודת 'מקבציאל'). **מספריו: •קונטרס ההשכמה-** בעניין מעלת ההשכמה, קריאת שמע ותפילה כוותיקין **•קונטרס התעוררות לתפלה בשלמותה-** דברי התעוררות והדרכה בענייני תפילה **•קונטרס ותיקין-** ענייני תפילת ותיקין **•שלמי אהרון.**

בכל יום היה הרב נשאר ללמוד בביה"כ בעכו שם היה רבם ואהובם של התושבים. היה עוסק בתורה לאורך כל שעות היום. **מזונו היחיד היה קבוע: שקית ניילון ובה שלושה ביסקוויטים, מלפפון מקולף וכוס תה, שהכין לעצמו במקום.**

ערימת הבקשות לקבלת תרומות, שהייתה על שולחנו באחד הימים, הייתה גבוהה מערימת השטרות שהיו ברשותו. הרב ישב בחברת אברך מתלמידיו, והשניים חילקו את הכספים לנזקקים השונים, ששטחו את בקשותיהם במכתבים ששלחו אליו. **בשלב מסוים אזל הכסף ועדיין נותרו מספר בקשות קורעות לב, והרב היה בצער.** "חסרים עוד כשלושת אלפים שקלים", נאנח האברך, "אין ברירה אלא להשאיר אותם לפעם אחרת". הרב לא הגיב, ניגש אל ארון הקודש, הפשיל את הפרוכת, פתח את הדלתות וטמן ראשו בתוכו, מעתיר מכל ליבו. כעבור דקות ארוכות סגר את הארון והציץ בשעונו. חזר אל מקומו, פתח את הגמרא, והמשיך ללמוד כאילו לא קרה דבר.

לאחר כמחצית השעה הופיע בביה"כ יהודי, ושלף מכיסו שלושת אלפים שקלים. הוא הניח אותם על השולחן, אינו מודע להתרגשות שהוא מחולל ואמר: "לפני כחצי שעה החלטתי לתרום את הכסף לצדקה. חשבתי לעצמי, שלא כדאי להשהות את העניין, ולכן הגעתי לכאן עכשיו, כדי שלא להחמיץ את המצווה". האברך שישב לצידו של הרב היה המום, משתאה נוכח המחזה. ר' שלום התחייך. **"הוא אשר אני אומר תמיד. אני כותב את הצ'קים והקב"ה מכסה אותם... הקב"ה מביא את הכסף, ואני טומן אותו במעטפות..."**.

צלם שהוזמן לעשות את מלאכתו בברית, שבה הרב הוזמן להיות סנדק, ניגש לרב וביקש: "אנא, כבוד הרב, תברך אותי שאזכה לזרע של קיימא. **אני נשוי כבר 15 שנים ועדיין לא זכיתי שיהיו לי ילדים**". הרב לא הגיב. הצלם המשיך להתחנן: "**15 שנים חיינו אינם חיים. הכל נראה לנו שחור! הרופאים לא נותנים לנו סיכוי לחבוק פרי בטן! אני מבקש את ברכתך, הרב**". הרב הביט לעברו ואמר: "**תוריד את הצילומים הלא ראויים מחנותך!**". הצלם נדהם. **מאין יודע הרב על התמונות התליות בין כותלי הסטודיו שלו. הרי מעולם לא ביקר שם?!** הוא שאל את המקורבים, האם סיפרו לרב עליו ועל חנותו. התברר, שאיש לא הכירו. בעיניו הקדושות חש הרב בדבר מה מפריע, הדוחק את הקדושה. "**אם תוריד את התמונות הללו מחנותך, הקב"ה יברך אותך בבן זכר**", הבטיח לו ר' שלום. הצלם חזר אל הסטודיו המום. ומיד החל לתלוש מהקירות את כל התמונות הלא ראויות. הימים נקפו וכעבור מספר חודשים, התבשרו הצלם ואשתו, נושעו גם הם בזרע של קיימא. "**הילד שלי הוא הילד של ר' שלום**", כך התבטא הצלם, "**בזכותו הוא נולד**".

אחד מתלמידי הרב חלה במחלה קשה ל"ע, מיד עם היוודעו, פנה לצדיק, בכה והתחנן לפניו, שיברך אותו בבריאות טובה. "**יש לי ילדים שעדיין לא הִשאתי. אנא, כבוד הרב, ברך אותי באריכות ימים!**" הרב נותר מהורהר. קשה היה לו לסרב לדברי התלמיד, שדמע מולו. לבסוף נענה ואמר: "**כל זמן שאני חי, אתה תחיה**". ואכן, כך היה. **הוא חי עוד מספר שנים, וביום פטירת הרב, הסתלק גם הוא לבית עולמו, מספר שעות ספורות אחר רבו...**

אִם רְאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים- הַגָּאוֹן הָרַב שָׁלוֹם אַהֲרֹן לוֹפֶּס זצ"ל

אחד מתלמידיו, ר' נתנאל בוקר זוכר כיצד הגיע פעם לבית הכנסת בצהרי יום שישי, ומצא שהרב יושב ולומד, אך פניו מפיקות צער גדול "קרה משהו, כבוד הרב?" העז לשאול. ר' שלום נשא אליו עיניים של כאב, ואנחה עמוקה נפלטה מפיו. "**קיבלתי היום שבעה מכתבים מחתנים בני תורה המבקשים ממני עזרה, ויש בידי רק אלף שקלים**", תינה את צערו.

"ואני תוהה, איך אפשר לחלק לכל אחד מהם סכום כה מועט? אני רוצה שיקבלו סכום הגון, שיהיה להם לתועלת..." **ובעוד המילים על שפתיו, נכנס יהודי נוסף לביה"כ, הניח מעטפה על השולחן, ונפרד מהרב לשלום בתנועת יד מהירה.**

הרב פתח את המעטפה ושלף משם חפיסה עבה של שטרות. הם עברו בין אצבעותיו בזריזות, כשר' נתנאל בוקר מביט על המחזה, משתאה. "**עשרת אלפים שקלים!**" הכריז הרב והאושר הציף את כל כולו. ים הכאב נעלם, ואת מקומו תפסו הרון והגילה. **הוא קם ממקומו ופצח בריקוד נלהב עם תלמידו.** "אדוננו אדון עולם!" הכריז ר' שלום, "הקב"ה עוזר לנו!" **לאחר מכן התיישב חזרה במקומו, חילק את הסכום לשבעה חלקים ושיגר את המעטפות ליעדן.** "לנגד עיניי התקיים מאמר חז"ל, מספר ר' נתנאל בוקר, "**שכל הרודף אחר הצדקה, הקב"ה ממציא לו מעות**".

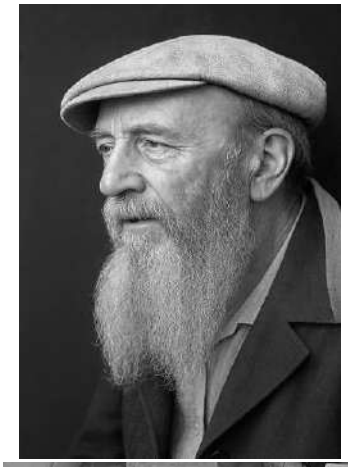
על העובדה שהרב לא חשש מפני אף אדם, יעיד הסיפור הבא: אחד הקצבים בעכו ניגש פעם אל ר' שלום **וביקשו שיעניק תעודת כשרות לאטליז שלו**. ר' שלום ידע שאותו קצב רחוק מיראת שמיים, והוא עלול להכשיל את הרבים, גם אם יוצמד אליו משגיח כשרות, ולכן סירב להעניק לו תעודה. הקצב, שהתרגז מאד, הניף את ידו, ובתנועה מאיימת, שהופנתה כלפי צווארו של הרב, איים: "**אני אשחט אותך!**" ר' שלום הזדקף, ונתן מבט נוקב בקצב ואמר: "אדוננו אדון עולם. אין עוד מלבדו!". **הברנש שמט ידיו ברפיון לצדדים, ובהילוך איטי פסע לאחור ונעלם...**

הרב עורר מאוד בעניין תפילת ותיקין (תפילה עם הנץ החמה). שגורים היו על לשונו דברי הגמרא האומרת שהאדם המתפלל בנץ- לא ינזק כל אותו היום. אחד מבעלי הבתים בקהילתו, ששמע את הדברים, החליט לבוא ולהתפלל ותיקין. איש זה היה סוחר ירקות בשוק של עכו, ובבואו באותו יום להתפלל, קשר את סוסתו יחד עם הירקות בסמוך לבית-הכנסת, וכך נכנס להתפלל בהיותו סמוך ובטוח בדברים, ששמע מפי הצדיק, כי לא ייגרם לו נזק כל אותו היום.

לאחר סיום התפילה, יוצא מיודענו בדרכו לעבודה ומגלה במר נפשו, כי הסוסה נגנבה. מיד הוא נכנס לרב ומספר לו בבכייה על שאירע, ושואל לפי תומו: "הן הרב הבטיח לנו, כי אם נתפלל ותיקין - מובטח לנו, שלא נינזק כל אותו היום. אם כן, מדוע הסוסה נגנבה?". הבטיח לו הרב, שלא רק שלא יינזק מהגניבה, אלא עוד ירוויח כפליים. שב האיש לביתו, כשהוא שמח וטוב לבב ומאמין לדברי הרב. לא חולפים ימים אחדים, מוצא האיש לפליאתו את סוסתו ליד ביתו. ולא רק זאת, הסתבר, שהיא מעוברת, ולאחר זמן היא המליטה סייח והוא מכר אותו בדמים מרובים. וראה עין בעין כיצד ברכת הרב על עניין ה'כפל' התקיימה במלואה!

לא אחת אירע, שמשמשו ליווהו אל אולם, שבו אמורה הייתה להיערך ברית מילה, ועוד על המפתן, לפני שנכנס, פנה אל משמשו ופסק: "**אליהו הנביא לא נמצא כאן!**" וסב על עקבותיו. הצצה חטופה לאולם פנימה, הבהירה למשמש שמחיצת הצניעות בין הגברים לנשים אינה קיימת במקום זה.

אִם רְאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים- חֻכַּם מְנַשֶּׁה חָבֵר זצ"ל

חכם מנשה חבה- נולד בשנת ה'תרמ"ב (1881) בכיפיל (כפר ליד בגדד שבו נמצא ציונו של הנביא יחזקאל. משפחתו היתה אחראית על החזקת הקבר וסיוע לעולים לפקוד את קבר הנביא). בילדותו למד תורה אצל רשכב"ג חכם ר' יוסף חיים ורבו הגאון ר' עבדאללה סומך. לצורך מחייתו פתח חנות בדים. לנגד עיניו היתה הציפיה לרגע שבו יוכל לעלות לארץ הקודש. בשנת ה'תרפ"א (1921) עלה לארץ עם אחיו, לאחר ששיחד בכסף רב אנשים שמכירים דרכים העוקפות את בבל.

הוא עזב את רכושו בבגדד ולאחר ששודדים ניסו לתקוף אותם התחיל הכל מחדש. תחילה התיישב במושבה 'מגדיאל' ולאחר מכן עבר לירושלים. מכיוון שלא רצה ליהנות מכתרה של תורה, פתח חנות מכולת ליד הכותל, כדי שיוכל לפקוד את הכותל. בכל לילה קם בחצות כדי לקרוא תיקון חצות- תיקון רחל ותיקון לאה. בכל ליל שישי היה יוצא לשער יפו, לוקח אוטובוס ונוסע לקבר רחל. שם שהה כל הלילה ועשה תיקונים ובבוקר פתח את החנות. בערב שבת שר שירי שבת ואמר דברי תורה כאילו שהוא לא היה ער כל הלילה הקודם.

שימש גם כחזן ופייטן ללא כל תשלום. שימח אלוקים ואדם. השתתף בחתונות למרות שלא הכיר את האנשים ואמר: "לשמח חתן וכלה זו מצווה גדולה, והרי נאמר: המשמח חתן וכלה כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים". היה פוקד את ציונו של התנא האלוקי רשב"י הקדוש מספר פעמים בשנה. היה בא אליו המקובל הגדול הרב מוצפי עם משאית, ואוסף אותו לציון הקדוש.

מלומד בניסים. איש אמת. סייע לזולת ועשה חסד עם הרבים. הירבה בצדקות. סגפן. החמיר על עצמו בעניינים רבים. ענוותן מופלא. בעל זיכרון פנומנלי. היה בקשר עם הצדיקים הגאונים ר' יוסף ויהושע שרבני, ר' אפרים כהן, ר' יצחק כדורי, ר' חוגי עבודי, ר' סעדיה מניר, ר' יהודה צדקה (ראש ישיבת 'פורת יוסף'), ר' צדקה חוצין, הרב בן ציון אבא שאול (גר בשכנות). **ידע את מועד פטירתו** (ראה להלן). נפטר ב-כ"ו חשוון ה'תשכ"ה (1964). חי כ-83 שנים. ציונו בהר-המנוחות.

אביו: ר' אברהם. **אימו:** מרת רחמה נחמה. **נשותיו:** מרת סרח (זיווג ראשון), מרת לולו (זיווג שני). **מרבותיו:** הגאונים רשכב"ג חכם ר' יוסף חיים (ה'בן איש חי'), חכם ר' עבדאללה סומך (רבו של ה'בן איש חי'). **חברותא:** בעירק- הגאונים רבי דוד פאפו. בארץ- המקובל רבי יהודה פתיה. **מתלמידיו:** הרשל"צ המקובל ר' מרדכי אליהו, בנו ר' משה חן. **ילדיו (זיווג ראשון):** מרת חביבה, ר' אפרים, מרת שמחה, מרת חנה. **ילדיו (זיווג שני):** ר' יחזקאל, ר' אהרון, מרת הלן, מרת נעמי, ר' עזרא, ר' משה, מרת נחמה, ר' דוד. **מספריו: •מפי אבי-** סיפורים על רבינו (נכתבו בידי בנו ר' משה חן).

האח ר' אפרים מספר על נס שאירע לו כשהיה בארץ: לפני פסח אבא לקח אותי לשוק של טול-כרם כדי לקנות תנור לאפיית מצות. אבא רכב על החמור ואני שהייתי צעיר, הלכתי ברגל אחריו. עברנו את נאבי טאלי והיגענו למיפתח. שם עצרנו למנוחה קלה ולאחר מכן המשכנו עד לתחנת הרכבת של טול-כרם. כשהגענו לשוק, אבא אמר לי: "שב כאן עם החמור עד שאחזור".

לאחר שעזב, התנפלו עלי ערבים וידו בי אבנים. פניתי למשטרה והשוטר אמר לי: "כאן טול-כרם. למה יהודים מגיעים לכאן? אני לא יכול לעזור לך. אני מציע לך שתחזור בדרך ממנה באת!". התחלתי לדאוג לאבא. לאחר מכן אבא הגיע ואמר: "בוא איתי, יש כאן ערבי שיש לו תנור טוב". הלכנו אחרי הערבי. יצאנו מהשוק והתרחקנו הרבה עד שהגענו לביתו. הוא נכנס לחצר ביתו ואנחנו אחריו. הוא הכניס אותנו לבית, נעל את הדלת ואמר: "חכו כאן כמה רגעים ואני חוזר".

הערבי עלה למעלה והחל להתלחש עם ערבי אחר. **אנחנו שומעים שהם מחדדים סכינים כדי לרדת ולשחוט אותנו.** אבא הבין שנכנסנו לצרה גדולה והתחיל להתפלל ולבקש רחמים מהשמיים, מהאבות ומהתנא האלוקי רבי שמעון בר-יוחאי. **לפתע נפתחה דלת הכניסה. אישה רעולת פנים נכנסה פנימה ומיד נעלמה מול עינינו כלא היתה!** אבא החזיק בי ולחש: "בוא נברח מהר".

יצאנו לחצר, לקחנו את החמור ומיד ברחנו כל עוד נפשנו בנו. אחרי הרכבת צעקו לעברינו שלושה ערבים: "יהודים, יש לכם גפרורים?". אבא אמר לי: "אל תענה דבר ורק תקרא אחרי 'שמע ישראל". הערבים צעקו לעברינו ואבא אמר: "אל תענה דבר". **אנחנו המשכנו וראינו בחוש כי היתה לנו קפיצת דרך רצינית. לפתע מצאנו את עצמנו בקלקליה. הדרך שבהלוך ארכה לנו שש שעות, בחזור ארכה רק שעה אחת!**

אין זאת כי אם אותה אישה אשר פתחה לנו את הדלת היתה רחל אימנו ע"ה שבשעת סכנה הצילה אותנו. אבא היה משתטח על קברה בכל ליל שישי, עם ציבור מתפללים. וכשחזר בבוקר, היה פותח את חנות המכולת כרגיל. בסעודת ליל שבת, למרות העייפות וחוסר השינה אבא היה מאוד עירני, שר שירים ואמר דברי תורה על השולחן, כאילו לא חסר שינה כלל.

סיפר בנו ר' משה- בתקופה מסוימת אבא גר אצלנו. בוקר אחד אבא אמר לי: "אני מבקש שהיום לא תלך לעבודה". שאלתי: "למה?" הוא ענה: "**היום בשעה שלוש אני הולך**". "לאן אתה הולך?"- "**אני הולך לעולם האמת, ואני מבקש ממך לקרוא לכל האחים שלך ולהודיע להם שהיום בשעה שלוש אני הולך**".

אִם רְאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים- חֲכַם מְנַשֶּׁה חָבֵר זצ"ל

לאחר כשעה, שאל: "הודעת להם?". אבא המשיך לדרוש זאת. לבסוף לא היתה לי ברירה. צלצלתי לאחותי הגדולה ואמרתי לה: "לא יודע מה יש לאבא היום". סיפרתי לה מה קרה. היא לקחה אוטובוס מ'הוד השרון' ולאחר מספר שעות היא הגיעה לירושלים. הוא כל כך שמח לראות אותה.

לאחר זמן מה אבא ביקש ממני ללכת לקרוא לחכם אהרון (שהיה רב של ביה"כ שאבא התפלל בו). כאשר חכם אהרון הגיע, אבא אמר לו: "קח את הלירה הזאת ותן ל'סגי נהור' שיושב ליד הדלת בבית הכנסת. כל חודש אני נותן לו לירה והחודש לא הספקתי". אמר לו חכם אהרון: "תבוא ל'מנחה' ותיתן לו". אבא עשה תנועה: "לא אבוא יותר. בשעה שלוש אני הולך".

בשעה שלוש בדיוק הוא היטה את ראשו לצד הפנימי. אחותי לא הבינה מדוע אנחנו קוראים לד"ר כהן, הרופא הכמעט יחיד שהיה אז, שבא מיד והכריז: "אין מה לבדוק". "ד"ר תבדוק", התעקשתי. "מדוע אינך בודק?" הוא ענה: "אם היה צורך, לא הייתי בודק את חכם חבה?". **מאותו רגע הבנו שאבא נמצא בעולם האמת. זה אחד הדברים שבכל פעם שאני מספר אני מתרגש.**

רבינו לא החמיץ שום הזדמנות של מצווה. סגפן גדול היה ונזהר בנאכלים. את הלחם של השוק לא אכל ואשתו הכינה עבורו לחם לכל ימי השבוע. בשבת אפתה לחם מיוחד. את היין עשה במו ידיו. חודשים רבים לפני חג הפסח היה מתכונן. היה נוסע מספר פעמים לכפר ערבי והיה קונה משם חיטה שמורה. לאחר מכן יחד עם אחיו היו טוחנים את החיטה ברחיים מיוחדים ושמרו את הקמח בחדר נפרד. שבועיים לפני הפסח היה בונה תנור וכל המשפחה היו מתגייסים והיו מכינים מצות.

הרבה בצדקות ונתן אותן בסתר. תמך בסכום חודשי בכמה ישיבות קטנות כאשר את הכסף היה מעביר באמצעות אנשים שונים כדי שאף אחד לא ידע מהשני. תרום והתרים כספים לצורך בניית בית-הכנסת 'הוד יוסף' (על שם הגאון רבינו יוסף חיים) שבמושבה מגדיאל.

בנו, ר' משה, מספר כי אירועו ניסים רבים בחיי הצדיק והיה מלומד בניסים. במקרה אחד כאשר רבינו ישב בחנות בזמן מלחמת השחרור, ירושלים הייתה במצור והחיים בה היו קשים מאוד. טיל נורה לתוך החנות. רסיס של הפגז פגע בשק הקמח, השני בשק האורז, ועוד רסיסים התעופפו לכל עבר. ורבינו שישב באמצע לא קרה לו דבר.

בחודשיו האחרונים של הצדיק היו קשים. הוא היה שליו ושקט ואמר: "אני הולך להיפטר מן העולם ורוצה שתמשיכו במעשי. בשעה שירחצו אותי, אבקש לקרוא 'שיר השירים' בניגון.

סיפר בנו ר' משה- אבא הסתיר את מעשה החסד. הוא נתן כסף רב לצדקה ואנו לא ידענו על כך דבר. לאחר פטירתו של אבי, באו אלי כל כך הרבה אנשים שסיפרו לי שאבא נתן להם מדי חודש והם שואלים אותי איך עכשיו הם יוכלו להתקיים בלא זה. אני באותו הזמן הייתי נשוי טרי ולא יכלתי להמשיך את מעשיו של אבא. לפיכך נתתי רק לחלק שהיכרתי והתנצלתי בפני האחרים על כך.

אבא סיפר שבהיותו סוחר נסע למקומות שונים בעולם. יום שישי אחד הוא חוזר מנסיעה באוניה כמובן, ומאחר לשוב הביתה, והשבת עומדת להיכנס. כשראה כך, החליט לא לשוב הביתה אלא לנסות להתאכסן באחד הכפרים הסמוכים לעיר. התושבים הערבים לא הכירו אותו וחרצו את דינו. החליטו שכיוון שהוא יהודי צריך לחסל אותו.

הם ישבו באוהל. לפתע מגיע מישהו שזיהה אותו, וכאשר ראה אותו החווה קידה ואמר: "סלאם עליק אבו איברהים" (שלום עליך אבא אברהם). כך נהגו הגויים לקרוא לו על שם בנו הבכור שהיה לו - אברהם ע"ש אביו. כאשר הכל הבחינו מה עשה אותו אורח, הבינו שהוא איש חשוב, ומיד נטו אליו חסד ולא רק שביטלו את החלטתם האכזרית, אלא שהחלו לכבד אותו.

סיפר בנו ר' משה על העובדה עד כמה היה מוערך בקרב האנשים: מדי יום שישי הייתי הולך עם בני ניצן לשוק מחנה יהודה אצל סוחר בשם 'עיזאווי' לקנות פיצוחים שונים. יום שישי אחד אנחנו מגיעים הביתה ולא מוצאים כמה מן השקיות שקנינו. באנו ביום שישי שלאחר מכן ואמרנו לאדון עיזאווי שאולי שכחנו את זה אצלו. הוא שאל: "אתה בטוח. אולי הפלת במקום אחר". אני השבתי לו: "לא היינו בשום מקום אחר". והוא לא האמין.

אמרתי לו: "אתה יודע מי אני? אני בנו של חכם מנשה חבה ואני לא אשקר לך". רק אמרתי את השם של אבא הוא יצא מגידרו ואמר: "תיקח את כל החנות!". הוא קרא לבנו שהיה בפנים (שאבא השתתף בחתונתו) ואמר לו: "אתה יודע מי כאן? בנו של חכם מנשה חבה!". הוא רץ מיד לראותנו. בני ניצן לא הבין: "אבא, מה קרה?" אמרתי לו שהזכרתי את שמו של סבא והדבר הוציא אותו מגידרו. זה היה אבי מורי, ששמו הלך לפניו. ואני הייתי תלמידו המובהק. ב'שבעה' שלו - היו ערב ערב רבנים גדולים וחשובים לומר שבחיו. וזה אומר הכל.

באחד מביקוריו בתל-אביב ראה ילד תימני יתום (בשם יצחק בן שלום), שהשלטונות הבריטים רצו למסור אותו לנצרות ל"ע. הצדיק שילם עבורו כופר ולקח אותו מיד. הוא התחייב בפניהם לגדל אותו כמו הילד שלו. כשהגיע לביתו, הצהיר בפני כולם: "זה אח שלכם". בבית היו ילדים רבים והוא הצטרף למשפחה וחי כאחד הבנים. בנוסף הצדיק עשה לו בר-מצווה ודאג לכל מה שצריך ובסוף אף חיתן אותו.

אִם רְאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים- הַגָּאוֹן הָרַב צִיּוֹן רַחֲמִים לֵוִי זצ"ל

הגאון הרב ציון רחמים לוי זצ"ל- נולד באלול ה'תרפ"ה (1925) בירושלים, זמן קצר לאחר שהוריו עלו ממרוקו לארץ. בצעירותו נודע כעילוי ולמד בישיבת 'פורת יוסף' בעיר העתיקה בירושלים, במחזור שבו למדו גם הגאונים ר' בן ציון אבא שאול, ר' חיים דוד הלוי ומרן הראשון לציון ר' עובדיה יוסף. עם מרן הרב עובדיה יוסף למד בחברותא, והשניים שמרו במשך השנים על קשר תורני והחליפו ביניהם שאלות ותשובות בהלכה. בהיותו כבן 17 קיבל סמיכה לרבנות. לאחר מכן התמנה להשגיח על כשרות הבשר בירושלים. לאחר נישואיו, בהיותו כבן 23, התבקש לצאת לפנמה כדי לחזק את הקהילה שם. רבינו לא רצה לעזוב את הארץ, עד שבית הדין בירושלים, שבו ישבו הרבנים הראשיים ר' יצחק אייזיק הלוי הרצוג ור' בן ציון מאיר חי עוזיאל, פסק שעליו לקבל את השליחות. ראש ישיבת 'פורת יוסף', הגאון רבי עזרא עטייה, תמך בשליחותו.

בשנת ה'תשי"א (1951) הגיע לפנמה והחל לכהן כרבה של הקהילה הספרדית. בשנותיו הראשונות היה מצבה הרוחני של הקהילה קשה עד שלא היה בה מניין של שומרי שבת. רבינו פעל בהדרגה לחיזוק שמירת התורה והמצוות. שימש גם כשוחט וכמוהל. במהלך עשרות שנות כהונתו הקים ופיתח מוסדות תורה וחינוך, חיזק את מערכות הכשרות והשבת ופעל רבות למניעת התבוללות. שקד רבות על התורה, ועל פי המסופר בצעירותו כמעט שלא עבר עליו שבוע בלי שסיים מסכת. מסורות שונות מספרות על מופתים וגילויים בחלום שזכה להם. במשך כ־57 שנים הנהיג את יהדות פנמה, ונחשב לדמות מרכזית ומוערכת גם מחוץ לקהילה היהודית; בין השאר פעל לטיפוח יחסים תקינים עם הקהילה הערבית והמוסלמית במדינה. נפטר ב-כ"ו בחשוון ה'תשס"ט (2008). חי כ־83 שנים. ציונו בהר המנוחות בירושלים. לאחר פטירתו מילא בנו, הגאון רבי חיים לוי, את מקומו ברבנות פנמה.

אביו: המקובל ר' יעקב (שימש בדיינות במרוקו ולאחר עלייתו לארץ למד בישיבת המקובלים 'בית א-ל' בירושלים). **אמו:** מרת אסתר סוליקה. **אחיו:** הגאון ר' משה (רבה הראשי הראשון של בת ים). **אשתו:** מרת רוביסה שרה (לבית ביטון). **ילדיו:** הגאונים ר' דוד, ר' יעקב, רבי חיים (מילא את מקום אביו ברבנות פנמה). **מרבותיו:** הגאונים אביו ר' יעקב, ר' עזרא עטייה (ראש ישיבת 'פורת יוסף'). **חברותא:** מרן הראשון לציון הגאון רבי עובדיה יוסף. **מספריו: •תורה מציון-** שו"ת בארבעת חלקי שו"ע.

רבינו למרות אישיותו הלבבית והחייכנית, כשראה לנכון לנהוג בתקיפות כדי לשמור על חומות הדת, עמד כחומה בצורה. בתחילת דרכו, לא פעם אף היה בסכנת חיים כשעמד על דעתו 'דעת תורה' ולא נכנע לרצונותיהם של כמה מאנשי קהילתו, שהיו אנשים אלימים מאוד. אחת הפעמים היתה בשעה שהבן של אחד מנשיאי הקהילה החליט להתחתן עם גויה ה' ירחם. רבינו שימש כרב הקהילה ולא יכל לשאת זאת שחלילה בקהילתו יהיו נישואי תערובת. הרב ניסה פעמים רבות לדבר על כך גם עם הבן וגם עם אביו אבל דבריו נפלו על אוזניים אטומות.יום החתונה הגיע... הרב ישב מכונס במשרדו ולפתע אורו עיניו. רעיון נועז עלה בליבו והוא החליט לבצע אותו. תוך מספר דקות יצר קשר עם החתן וביקש ממנו לבוא אליו בדחיפות. ״מה הדחיפות?״, תמה החתן. "יש לי בשבילך מתנה מיוחדת לרגל יום נישואיך ואתה חייב לקבלה קודם החתונה. אני במשרד, תבוא לקחת" – הרב אמר. "בסדר, אבוא עוד שעה!". הרב המתין לחתן במשרדו. אחרי כמה דקות נשמעו נקישות על הדלת. "אפשר להיכנס", הרב אמר. החתן נכנס ואמר: "לא יכולתי להתאפק. באתי לראות את המתנה". ״טוב שבאת״, הרב אמר. "קודם נשתה כוס קפה ונדבר, ואחר כך המתנה...".

אחרי כמה דקות הרב פנה לבחור ואמר לו: "תוכל להשאיל לי את הפלאפון שלך לכמה דקות?". "בודאי!" - ענה הבחור. הרב יצא מהמשרד, נעל את הדלת מבחוץ והלך לדרכו. בינתיים החתן מחכה שהרב יחזור למשרד- עשר דקות, עשרים דקות, חצי שעה, הרב לא חוזר. סבלנותו פקעה, הוא קם ממקומו ופנה לצאת מהמשרד לחפש את הרב. רק עכשיו גילה כי הרב נעל את הדלת כשיצא. עכשיו הבין איזה 'מתנה' הרב הכין לו ליום נישואיו. "אני כלוא בחדר", הבין. הוא רץ אל מכשיר הטלפון וניסה להתקשר, אבל גילה לאכזבתו שגם על זה הרב חשב והטלפון נותק מבעוד מועד.

הוא ניסה לצעוק ולדפוק על הדלת, אבל מיקום המשרד היה באיזור שומם. לא נשארה לו ברירה אלא לחכות לרב שישוב. בשעת לילה מאוחרת הרב הגיע למשרד, פתח את הדלת ואמר לו: "עכשיו אתה יכול ללכת!", הוא רץ כאחוז טירוף לעבר אולם החתונות. שם הספיק לראות את אחרון האורחים יוצא. משפחת הכלה זעמו. מיד כשראו אותו מתקרב מרחוק, הם התנפלו עליו בחירופים וגידופים. "יהודי מלוכלך, איפה נעלמת? הרסת לנו את כל השמחה!", גם הכלה היתה בין אותם המגדפים והמחרפים. הוא הסתלק מהמקום בבושת פנים ונשבע לנקום ברב על מעשהו. אותו הלילה הרב ישן טוב. הוא ידע שזכה להציל עוד יהודי מנישואי תערובת. ידיעה זו גרמה לו אושר רב.

כשיצא בבוקר לבית הכנסת הרגיש שעוקבים אחריו. הוא הסתובב לאחור וראה את הבחור החתן עם אקדח ביד. הוא ידע שסופו קרב. הוא עצר וחיכה לבחור שיתקרב. הרב פתח את חולצתו ואמר לבחור - "אתה יכול להרוג אותי! הנה כאן הלב שלי, אבל תדע לך שאני כרב הקהילה כאן, לא רק שאיני מתחרט על מה שעשיתי לך, אלא אני גם שמח! כי אני נתתי לך את המתנה הגדולה ביותר ביום שהיה אמור להיות יום חתונתך. המתנה היא האפשרות שלא לנתק את הקשר ליהדות" - הרב סיים בהתרגשות.

מול עוז רוח שכזה, גם החתן הכעוס לא היה יכול לעמוד. הוא הסתובב והלך. לימים החתן סיפר שבחלוף הזמן כבר התקרב לרב ונשא יהודיה כשרה. "הדבר היחיד שגרם לי שלא להרוג את הרב, היתה מחשבה שעלתה במוחי באותו הרגע ברחוב, כשנפגשתי עם הרב: "**אם הרב מוכן למות רק בשביל שלא אתחתן עם גויה, סימן שהדבר חמור ביותר וטוב שהרב הציל אותי מזה!**". (מעובד מתוך 'דורש טוב')

קרדיט תמונה: David el editor Wikimedia Commons | CC BY-SA 4.0

אִם רְאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים- הַצַּדִּיק הַמְּקֻבָּל הָרַב אַבָּא אַבִּיחֲצִירָא זצ"ל

הצדיק המקובל רבי אבא אביחצירא זצ"ל- נולד בשנת ה'תרס"ד (1904) לערך בתאפילאלת שבמרוקו. האבא ביקש לקרוא לו על שם אביו, מרן ר' יעקב אביחצירא (בעל ה'אביר יעקב'), אולם מפני גודל יראת הכבוד שרחש לאביו נמנע מלהוציא את שמו מפיו שלא לצורך לימוד תורה, ולכן קרא לבנו 'אבא', כרמז שנקרא על שם אביו. בהיותו כבן שמונה שנים התייתם מאביו. בסביבות שנת ה'תר"פ (1920) עבר לגור בבודניב שבמרוקו, ובה חי עד פטירתו. נודע כת"ח, צדיק ומקובל. התפרסם בקדושתו ובפרישותו. בהיותו כבן 25 כתב הקדמה לספרי אביו, בחרוזים ובלשון ארמית, המורכבת מלשונות הזוהר הקדוש והש"ס. חי בדוחק ובעניות גדולה. בנו ר' יצחק העיד על גודל הסתפקותו במועט.

נודע כבעל רוח הקודש ומלומד בניסים. רבים פנו אליו לקבל עצה וברכה. סיפורים רבים יש על כוח ראייתו וברכותיו שהתקיימו. בשנה האחרונה לחייו, חזה כי יסתלק באותה שנה וכי ייוולד לו בן, וכן דיבר על שנות רעב ולאחריהן שנות שובע. נפטר בערב שבת קודש כ"ו חשוון ה'תרצ"ו (1935). חי כ־32 שנים. ציונו בבית העלמין היהודי בבודניב שבמרוקו. מסופר כי בני הקהילה חששו לערוך את הלווייתו בערב שבת, שמא לא יספיקו לקוברו קודם כניסת השבת. הם פנו לבן דודו, המקובל רבי ישראל אביחצירא, ה'בבא סאלי', שהורה להם לערוך את ההלוויה מיד. כאשר הביעו את חששם מפני שקיעת החמה, יצא ה'בבא סאלי' לחצר, תקע את מקלו בין הצל לשמש ואמר: "רבי אבא, אם אוהבים אותך בשמיים, השמש לא תשקע עד אשר נתעסק בכבודך ונחזור לביתנו ונספיק לטבול לכבוד שבת קודש". על פי המסורת, השמש התעכבה עד שסיימו את הקבורה ושבו לבתיהם לקראת השבת.

סבו (מצד אביו): המקובל ר' יעקב (בעל 'אביר יעקב'). **סבתו (מצד אביו):** מרת רוחמה. **אביו:** הצדיק המקובל ר' יצחק (בעל 'אלף המגן', מחבר הפיוט 'אעופה אשכונה'; נהרג ב־י"ד שבט ה'תרע"ב [1912]). **אמו:** מרת עזיזה לחייני (עז'ו יהודה). **אחיותיו:** מרת רחל (נישאה לר' משה פדידה), מרת חנה (נישאה לר' מסעוד נזרי). **אשתו:** מרת חנה (לאלא חזאן, בת הצדיק ר' דוד אביחצירא הי"ד). **ילדיו:** המקובל ר' יצחק (רב שכונת קריית אליעזר בחיפה), רבי דוד ושלוש בנות.

פעם אחת בבית של רבי אבא לא היה דבר לאכול. רעייתו הצדקת לאלא חזאן כאבה את המצב הקשה שהיה בבית ושחה את אשר בליבה לבעלה. רבי אבא פתח את כף ידו ואמר לרעייתו: ״כשם שחמש האצבעות אינם שווים, אחת קטנה ואחת גדולה כך גם בני האדם, יש אחד עשיר ויש אחד שאין לו. אבל ה׳ משפיל ומרומם", כשסיים את דבריו אמר לרעייתו: ״אל תדאגי, מחר יהיה אוכל״. למחרת הגיע שליח גוי לביתם, עוד לפני שהשליח נקש על דלת ביתם רבי אבא צעק את שמו הפרטי השליח ואמר לו: ״תיפתח, תיכנס ותכניס איתך את הסחורה שהבאת". בעוד השליח משתומם מניין לרבי אבא את שמו, ומניין לו שהוא הביא חבילה בשליחות, רבי אבא אומר לו: ״נכון משה בן חמו שלח אותך?". ואכן כך היה. סחורה זו שהביא השליח הגוי הספיקה בביתו של רבי אבא ליותר מחודש ימים. לאחר מכן רבי אבא פנה לרעייתו, לאלא חזן ע״ה ואומר: "זה עדיין לא הכל. מחר יגיע לך המחאה מקולומבשאר על סך אלף פראנק״. ואכן למחרת הגיע הדוור, ואף לו קרא רבי אבא את שמו קודם שנקש בדלת: "מכלוף, תיכנס, הבאת צ׳ק מבשאר״. פנה רבי אבא לרעייתו ואמר לה: "זהו, מכאן והלאה אל תעלי דאגה יותר בליבך".

פעם אחת רעייתו הצדקת באה לרבי אבא ואמרה לו בכאב שאין אפילו במה להאכיל את בני הבית. רבי אבא עשה מה שעשה, ואמר מה שאמר, וביקש מרעייתו לקחת תוף (בשם טארה) ולתופף בו. רבינו היה משורר בקדושה והיא היתה מכה בתוף. לאחר מספר פעמים שהכתה על התוף, התחיל לצאת ממנו כסף באורח פלא. היא לקחה את הכסף וקנתה בזה את צורכי הבית.

במרוקו לא היה תנורים כמו בימינו. היה תנור ענק מרכזי של השכונה. כל היהודים היו שמים שם את החמין שלהם לפני שבת ובשבת בבוקר היו לוקחים את החמין ואוכלים בבית. העניות בבית רבינו היתה כל כך גדולה שאפילו לא היה להם תפוח אדמה או ביצים. מאחר והרבנית התביישה שהיא לא עשתה סיר לכן היא שמה סיר עם מים בלבד באותו התנור. אישה אחת במקום העידה שהיה נס ובסיר נהיה בשר, ביצים וחמין. אבל רבינו סירב לאכול ממאכלי נס.

רבי עמרם אילוז סיפר שרבי אבא היה מגיע לחנות של אביו או לסבו. הצדיק ישב אצלו. כאשר הגיע גוי, רבינו היה אומר לבעל החנות לא להתייחס לאותו גוי כי הוא לא יקנה ממנו כלום. לאחר כמה דקות הגיע גוי אחר ורבי אבא אמר כי יש להתייחס אליו מאוד כי הוא יעשה קניה גדולה. כך התנבא על כל אחד מי יקנה וכמה יקנה.

יום אחד בשנים שלפני מלחמת העולם השניה הלכו שני מוסלמים וראו על שפת הנהר המבדיל בין העיר בודניב לבין השכונה שני אבנים מרקדות. אחד מהם תמה: "הרי אין כאן רוח ואין זרם מים, אם כן מדוע האבנים מתנגשות?". המוסלמי לקח את שני האבנים והביאן למשטרה וסיפר להם. גם שם הם ראו את הפלא.

אמרו למוסלמי: ״רק הרב אביחצירא יכול לפתור עניין זה.״ מיד קראו לרבי. המוסלמי סיפר את כל הסיפור לרבי אבא. הצדיק ביקש את שני האבנים ואמר שישוב למחרת היום עם תשובה. רבי אבא לקח את האבנים ושם אותם תחת הראש. בבוקר חזר ואמר: ״שמעו, שבע שנות רעב ומלחמה תבאנה ולאחריהן יהיה שפע. אני אסתלק השנה מן העולם (הוא אמר זאת למרות שהיה אז רק בן 32 שנים בלבד) ואישתי תלד בן". ואכן מדברי רבינו לא נפל דבר, כל מה שניבא התקיים בדיוק.

הסיפורים והתמונות נלקחו מתוך הספר 'רבי יצחק דמן חיפה'. תודתנו נתונה לר' יוסף אביחצירא על סיועו האדיב.
למעוניינים לקבל את העלון על משפחת אביחצירא יש לשלוח מייל ל-PHkuntres@gmail.com

אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של הצדיקים או של הקברים
או אם לא שמנו את תמונת הצדיק או הקבר
ויש לו תמונה שהוא צילם או שקיבל ממישהו ששהוא צילם ונתן לו את זכויות יוצרים
להשתמש בה ולא הוריד אותה מאתר באינטרנט, אנא שלחו למייל
PnineZadikim@gmail.com

למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח בקשה PnineZadikim@gmail.com

העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
רפואת יהודה אריה בן רחל ברכה- רפואת הנפש ורפואת הגוף
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים, נחת יהודי מכל יוצאי חלציו וכן בחינוך הילדים